

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishču:

za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1.70

za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upraviščno je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 183.

Inserati:

Enostop. petlitrsta (72 mm):
za enkrat . . . 15 h
za dvakrat . . . 11 " "
za trikrat . . . 9 " "
za več ko trikrat . . . 8 " "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Za ljudske deželne zборе.

Govor državnega poslanca dr. Kreka v deveti seji državnega zbora 5. julija t. l. za uvedbo splošne in enake vol. pravice za deželne zборе.

(Po stenografskem zapisniku).

Dr. Krek najprej v slovenskem jeziku izkazuje hinavščino, s katero hoče liberalna stranka preprečiti demokratiziranje kranjskega deželnega zbora, ter nadaljuje:

Gospoda! Ko v ti visoki zbornici obravnavamo o demokratični volivni reformi, se čuim v imenu stranke, kateri imam čast prirediti, dolžnega govoriti, in sicer zato, da udi mi od naše strani, kolikor zamoremo, kaj lproinese, da se splošna, enaka, direktna in tajna volivna pravica tudi za deželne zборе uveljavi. (Odobrovanje in ploskanje). Dva dni rajajoča debata o galsko-orientalskih razmerah (veselost) pravzaprav ni srečna ovrura za predmet, ki danes o njem razpravljamo. Če splošna volivna pravica rodi take sadove — bo marsikdo dejal — potem pač ne kaže volivne pravice razširiti tudi na deželne zборе.

Jaz pa svarim pred tem, da bi si kdo od nas dal od takih vtisov sugerirati kakršnokoli sentimentalnost. Politiški razvoj se ne sme presojati po posameznih stopnjah njegovega postanka. Strasti, o katerih se je te dni obravnavalo, se bodo polegale, krič, ki smo ga čuh, bo utihnil in tudi ljudje bodo preminuli, ki so pri tem igrali kako vlogo. Toda dobro, ki ga je porodil ta volivni boj in vse, kar je z njim v zvezi, bo živelo dalje in — mnogo dobrega je pri tem. Tudi strasti, ki jih je ta volivni boj vzbudil, imajo dobro stran na sebi.

Kontrola javnosti.

Gospodje! Dve stvari spadata k dobro razvitemu političnemu življenju: prvič politiška izobrazba ljudstva, drugič pa organizirane politiške stranke in v tem oziru smo v par mesecih volivnega boja mnogo bolj napredovali, kakor bi bili drugače napredovali morda v 20. letih mirnega razvoja. (Živahno pritrdjevanje). Pokazalo se je, da se smisel za javno politiško življenje ravno s takimi boji vzbudi tudi v najmanjši kmečki koči. Mi vidimo, da pastir na planini in ubogi bajtar v naših gorah željno čakata svojega tednika, da v njem bereta, kaj se godi v tej visoki zbornici. Vem, da s tem, kar se zdaj tukaj vrši, nista zadovoljna, kakor tudi mi s tem nismo bili in tudi zdaj nismo zadovoljni. Preprosti mož, ki se je ravno s pomočjo volivnega boja — bodimo odkriti — šele navadil javnega življenja in to v svojo korist, vidi zdaj po volitvah svojo enakopravnost v tem, da lahko nadzira in sledi delovanju svoje stranke. Napravljaja si o njem lastno sodbo,

se razgovarja o njem s svojimi sosedi itd., in tako narašča od dne do dne vedno bolj zanimanje za politiško življenje.

Ta blagodejna kontrola javnosti, gospoda, pa manjka ravno pri deželnih zbora. O zanimanju in interesu vseh za deželne zборе se sploh zdaj niti govoriti ne more. Saj vidimo, da v deželnih zbora samih vlada tak dolgčas, da je celo za gospode, ki so poklicani izvrševati v deželnem zboru svoje dolžnosti, zelo težko vztrajati pri sejah. Zanimanje javnosti za deželne zборе je zelo nezadovoljno in o zanimanju cele države za posamezne deželne zборе pa sploh ni nobenega govora.

Ministrski predsednik je v svojem govoru dejal: »Stojim docela na stališču pravne enakosti vsakega posameznika in vseh narodnosti, kajti le ta pravna enakost je v stanu premostiti dejansko neenakost.«

Gospoda! Politiško vzbujeno ljudstvo čuti ravno v deželnih zbora, da je pravno menj vredno in zapostavljeno in da — kakor je v tej zbornici neki govornik statistiško dokazal — končno mora vendarle ljudstvo, o katerem trdijo, da nobenih davkov ne plačuje, plačati davke, s katerimi se dežele vzdržujejo. Ljudstvo čuti svojo pravno neenakost tudi v tem, ker ne more delovanja svojega deželnega zbora tako nadzirati, kakor lahko nadzira državni zbor. Ljudstvo čuti resnico, da je veliko težje obvarovati pred korupcijo manjše zборе, ki v njih vladajo le nekatere osebe in vodijo le nekatere stranke, kakor pa one zборе, v katerih veje svobodnejši duh. Preprosti človek to čuti in zato se ne smemo čuditi, ako se gibanje za pravično demokratiško vol. reformo ne more ustaviti pred deželnimi zbora. (Medklci.)

Strašilo soc. demokracije.

Gospodje! Mnogo zastopnikov takozvanih meščanskih strank se boji soc. demokracije. Edino prava pot, da se soc. demokracija gibanje spravi v pravi tir in iz njega napravi radikalna reformna stranka, je do zadnjih posledic logiško izpeljana demokratizacija države in celega javnega življenja. (Odobrovanje).

Čestokrat se je trdilo, da ljudstvo ne potrebuje besed, temveč dejanj — to je bila preje deviza. Meni to geslo ne ugaja; jaz ga razumem, ako ga hočem prilagoditi našemu času primerno, v tem smislu: Ljudstvo hoče svobode, da se uveljavi, ljudstvo hoče svobode za svoj razvoj. To dejstvo se neke mu gospodu, ki ga ne poznam — če se ne motim, je bil to gospod Nemec, ni posebno dopadlo; čutim se dolžnega navesti temu gospodu nekaj primerov. Dejstvo je, da demokratiška država za soc. demokracijo ni ugodna.

Ozrite se, gospodje, na United States, na ameriške zjedinjene države. Tam je demokra-

tiška država in zato skoraj nič soc. demokracije. Poglejte Nemčijo. Dobro poznate volivne boje, katere so vaši sodrugi morali prestati v čeli Nemčiji za vol. reformo. Zadnja leta, počenši od 1900, so se začeli v vseh državah v Nemčiji volivni boji za deželne zборе in so se v južnih državah ugodno končali. Na Vürtenberskem n. pr. imamo splošno, popolnoma enako volivno pravico; vlada je leta 1906, glede na deželne zборе izjavila, da tvori pravična razdelitev boljše jamstvo za bodočnost kakor pa vzdrževanje naprav, ki nasprotujejo splošnemu naziranjju in se dolgo časa sploh ne morejo obdržati. Na Badenskem je volivna pravica enaka, tajna, direktna in skoroda splošna, na Hesenskem enaka. Na Bavarskem, kjer si je centrum skupno s soc. demokracijo nasproti liberalcem priboril vol. reformo, je vol. pravica enaka in skoroda splošna, samo direktna vol. pravica se še ni uveljavila. V severonemških državah pa se je posrečilo glede na deželnozborski vol. red demokratizirati samo Sachsen-Koburg-Goto in Oldenburško. V Lübecku je n. pr. volivni red tak, da je modernemu času naravnost v zasmeh. Le tisti so upravičeni voliti, ki zamorejo dokazati, da plačujejo v teku petih let vsaj 1200 mark davka.

Gospodje! Dovoljujem si v zvezi s tem osvetliti še neko drugo dejstvo. Mi najdemo pri južno-nemški soc. demokraciji — kako naj se izrazim, da nikogar ne razžalim — celo poizkuse delati politiko za srednje stanove. (Medklci). Jaz dobro poznam v tem oziru vso literaturo, le spomnim se na Davida in njegovo teorijo. Jaz pravim: poizkuse politike za srednje stanove. (Poslanec Pernerstorfer: Mi se z vami docela strinjamo, le premagajte nas s pomočjo demokracije!) Torej dobro. Dejstvo je, da so v praksi oblike nastopanja severonemške soc. demokracije zelo ostre in da je marksizem v svoji okoreneli dogmatski obliki v severni Nemčiji dosti bolj v veljavi kakor v južni. Izvajamo iz tega posledice. Demokracija, demokratizacija cele države in javnega življenja silijo soc. demokracijo, da postane iz filozofične, teoretične stranke, ki nastopa za svoje težnje s pomočjo nekega svetovnega naziranja in gotove filozofske tendence, socialnoreformatorična stranka in to je dobro. Kajti od tega imajo delavci nekaj, socialni demokraciji pa ni treba žrtvovati denarja in krvi svojih sodrugov in družba ima za svoj razvoj čas.

Narodnostno vprašanje.

Sedaj pridem do važne točke, iz katere tudi izvajam pravičnosti zahteve po splošni, enaki, direktni in tajni volivni pravici za deželne zборе, do okoliščine, katero so mnogi gospodje v tej zbornici pri presojanju volivne reforme tudi uvaževali. To je narodnostni moment. Govorilo se je, da bo novi drž. zbor, ljudska zbornica, privedla do narodnostnega

sporazuma ali pa vsaj omilila narodnostna nasprotstva. Teoretiško bi to bilo prav, ako ne bi imeli deželnih zbora. Gospodje! Če kako socialno vprašanje ne boste zaokrožili, mu dali določno, jasno obliko, tako da bo vsakdo že izpočetka jasno razumel, kakšna je vez med tem problemom in dejanskim življenjem, tega vprašanje ne boste nikdar rešili. Delali boste te in one teorije, pojavile se bodo strasti in druge imponderabilije, k temu pristopi strah pred javnostjo ali pa nagubjenje k lenobi ali pa radikalizmu in iz cele stvari ni nič. Ako torej hočemo narodnostno vprašanje, ki je tudi socialno vprašanje, rešiti, ga moramo omejit v mali krog, kajti le tukaj zamoremo temu vprašanju dati določno obliko, ki je v zvezi z dejanskim življenjem. Pri tem ne mislim samo na deželne zборе, temve. tudi na občine. (Zelo resnično!) Le tedaj, ako ljudje, ki morajo bivati skupaj v eni občini, to vprašanje vidijo pred seboj v celoti, ga lahko prav umevajo in rešijo, ako sploh kaj damo na dobroto človeške nature in na možnost, da se narava človekova razvija v smeri k dobremu. Zato ni sporazumljenje med narodnostjo mogoče brez demokratizacije deželnih zbora. (Živahno odobrovanje.)

Birokracija.

Še nekaj pripomnim. Govori se o birokraciji. Moram priznati, da sem v zadnjih dveh sejah glasoval proti vsem nujnim predlogom glede na discipliniranje uradnikov in sem se celo odstranil iz zbornice, ko se je glasovalo o uvedbi službene pragmatike, ker je pod mojo častjo, poslušati v tej zbornici takoj od začetka zgolj stvari, ki se birokracije tičejo, kakor da bi višja in nižja birokracija bila podlaga, na kateri je vse drugo osnovano. Zdi se, kakor da bi začeli z birokracijo, nadaljevali razprave o njej in morebiti še končali z regulacijo uradniških plač. Psihološko razlago za to najdem jaz le v tem, da vsi ti gospodje še niso imeli časa, da bi se od vročega volivnega boja ohladili in jeli o drugih stvareh premišljevat.

Gospodstva birokracije ne bomo premagali, ako ne bomo reformirali deželnih zbora. V deželah se je birokracija navzela svojega malenkostnega duha, malenkostnih idej in malenkostnih preprirov in ostala bo vzlic demokratskemu parlamentu aristokratska, ker mora v deželah taka ostati. Mi imamo opraviti v prvi vrsti z domačo birokracijo. Gospodje na Dunaju so vsi prijazni. Uslužni so in tudi več ali manj objektivni, kadar se v domačih zadevah obrnemo do njih — to moram poudarjati. Toda pri nas doma bo vsak kancelist z menoj govoril s svojega strankarskega stališča in z mojimi nasprotniki ravnotako. (Pritrdjevanje.) Če hočemo uradništvo ozdraviti — in tukaj tiči vse zlo — moramo začeti z demokratizacijo dežel in uradništvo prisiliti, da bo jelo demokratiško misliti. (Pri-

LISTEK.

Beg iz ječe.

Resnična slika iz ruske revolucije.
(D dalje.)

III.

M, eden jetnikov, je imel tega dne težke trenutke. Zjutraj je prišel v njegovo tesno celico neki general, član vojnega sodišča, in mu je slovesno izročil obtožnico po paragrafu 279, ki mu je grozil smrtno kazen.

Pogled na rejenega generala, polnega zadovoljnosti, njegova bliščeča uniforma, vlnudne besede pri okrutni in nepravilni obtožbi, so nesrečnega mladeniča popolnoma potrli; včasih se mu je zdelo, da je bil to preoblečen rabelj, ki je prišel k njemu, da bi se radoval nad njim in mučil svojo žrtev. Naznanilo, da mu grozi smrtna kazen, ga je zadelo kot strelo; tega ni pričakoval, ker je bil popolnoma nedolžen in ni vedel in ni razumel, zakaj bi ga mogli obsoditi na smrt.

Popred so mu izročili drugo obtožnico, po kateri bi sledila nevelika kazen. In zdaj naenkrat taka sprememba.

»Zakaj, kakšen vzrok?« premišljeval je neprestano.

Ko je general odšel, napadla ga je strašna nervoznost; dolgo je hodil iz kota v kot po svoji celici in povesal glavo. Od časa do časa se mu je iztrgal iz prsi kratek, pretrgan zvok, kakor odgovor samemu sebi na mučeče

ga vprašanje. Njegovo vznemirjenje je vedno naraščalo.

Njegova izmučena domišljija mu je predstavljala žalostne slike: zdelo se mu je, da je obsodba že potrjena in da ga vsak trenutek pričakuje smrtna kazen . . . Z žarečimi očmi je stal sredi svoje celice in prestrašenega srca slišal vsak šum, ki je prihajal s hodnika, hotel je že slišati korake, ki so se bližali vratom . . .

Vsak trenutek je pričakoval, da se odpro vrata in na pragu se prikaže rdeča postava rabelja . . .

To pričakovanje ga je mučilo kakor mōra . . .

Bolje končati, pretrgati te strašne muke, bolje, da se sam vržem v objem smrti, kakor da čakam ponižno nanjo.

In ni mogoče prenesti te muke. Počakal je trenutka, ko se je čuvajevo okence v vratih zaprlo in v tem hipu je zagrabil mladenič s tresočimi rokami brisačo in zvil iz nje vrv, en konec je privezal za mrežo okna, z drugega konca je pa naredil zanjko, zadrnil jo okoli vratu in obvisel . . .

V tem trenutku se je odprlo čuvajevo okence . . . vrata so se naenkrat s šumom otvorila; prestrašeni čuvaj je skočil v celico in snel nesrečnega iz smrtnih zank.

Položili so ga na blazino, poklicali načelnika ječe, podvojili nadzorstvo.

Dolgo je ležal na blazinah in upiral nepremakljivo pogled na eno točko. Tiho in nepremično je ležal in ni nič videl in nič slišal. Nič več se ni zavedal, kaj se je godilo okrog njega. Ob navadni uri so mu prinesli obed. Ni se ga dotaknil. Zvečer so mu prinesli čaj s testom, on ga je odrinil od sebe.

Ob desetih zvečer je načelnik ječe obšel vse celice in prišel tudi v njegovo; on je še vedno ležal popolnoma brezbržno in ni vedel kje in kaj se z njim godi.

Prišla je noč . . . napol leže na blazini je začel dremati. Sen je olajšal njegovo trpljenje, zatrl vse kar je bilo mučnega in strašnega in vse kar je preživel tega usodnega dne; v čarobnih slikah sanj je razprostrl pred njim druge vesele prizore, ki so se dvigali v njegovih vročinskih možganih iz milih, deških let . . .

Za vratni je zaškripal železen drog, zaslišal se je ostri kovinski ropot vrat, ki so se odpirala, na prag se je vstopil načelnik paznikov, vojak s puško v roki in nekaj drugih paznikov v ozadju. Načelnik paznikov se je obrnil k jetniku in povedal s suhim glasom:

»Poberi svoje reči in pojdi!«

Jetnik je skočil naglo z blazine in se trudil, da bi se spomnil, kje da je? Kakšni ljudje so to in česa od njega žele?

Ko se je stresel svojih sanjarij, je spoznal, da so rabelji, ki ga peljejo na morišče in iz njegovih prsi se je odtrgal oben krik:

»Zakaj?«

Ni mogel dvomiti, da ga peljejo na morišče. Kam bi ga sicer vlekli tako pozno v noči, malo pred svitom.

Paznik je molčal; izraz njegovega obličja je bil hladen, ravnodušen, kakor iz lesa. Ko je pa videl počasno kretanje jetnika, začel ga je srdito preganjati, rekoč, da ga pričakujejo v pisarni.

»Nesrečni mladenič! . . . Misli, da ga

tam, v pisarni, že čaka rabelj, v rdeči srcaji, črn voz, pomnožena straža . . . in tam . . . smrt . . .

Ne da bi vedel, kaj dela, šel je za jetniškimi pazniki.

Ko je prišel v pisarno, je zagledal nekaj drugih jetnikov, katere je brez dvoma pričakovala ravno ista usoda. Tu so stali tudi jetniški stražniki in žandarmerijski častnik.

Poslednji je takoj zapazil bledega, klavernega mladeniča in razumel, koliko je preživel v preteku težkih trenutkov pričakovanja smrti.

Pripeljali so še ostale jetnike in mali prostor v pisarni je postajal vedno bolj tesen.

Baron Budberg je potrpežljivo pričakoval, kdaj se bo končalo pripravljanje in je vse pridno zasledoval.

Vsem jetnikom se je bralo na obrazu strašno vznemirjenje; mislili so vse mogoče, zakaj jih vlečejo tako pozno iz ječ in kam jih nameravajo prepeljati?

Če bi jih hoteli samo prepeljati v drugo ječo, bi to ravno tako lahko storili po dnevu, kakor po noči. Torej morajo imeti drugačen namen, najbrže jih peljejo na morišče.

To moreče vprašanje jim je rezalo možgane.

Med tem je eden jetnikov pogledal na barona Budberga in ko so se nju oči srečale, sta se spoznala.

Jetnik se je takoj domislil, zakaj se je njegov tovariš preoblekel v žandarmerijsko uniformo in kam jih zdaj peljejo.

Srečala sta se nedavno poprej v poljski socialistični stranki, kjer sta skupaj delovala. Nepopisljiva radost je nehoti spreletela

trjevanje.) Jaz ne zabavljam proti uradni-
kom, kajti dobro vem, da uradništvo ne more
biti drugačno, kakor je. Bilo bi treba nad-
človeške sile in premagovanja, kakoršnega
najdeš le redko med ljudmi, ako bi se ho-
telo od teh ljudi zahtevati, da se bogve na
kak način, iz lastnega nagiba in boreč se
sami seboj izobrazijo in prelevijo v demo-
krate, ko so vendar bili v nekem aristokrat-
skem duhu vzgojeni v naših šolah, ki počeni-
od ljudske šole in gimnazije pa do vseučilišča
goience odtušujejo ljudstvu, pozneje pa v služ-
bi slišijo in izvršujejo zgolj aristokratska
načela.

V prestolnem govoru sem čul govoriti
tudi o preosnovi uprave. Dobro — upravna
reforma je potrebna, toda brez demokrati-
zacije deželnih zborov je ni mogoče izvesti.
In zato tudi mi — in ne samo v Galiciji —
potrebujemo deželnozborsko volivno reformo.
Kajti čisto napačno je mnenje, da je birokracija
drugod slabša kakor pri nas. Ne govorimo
o tem — če pa hočete, da vam pripo-
vedujem o tem, kaj vse si v narodnostnih bo-
jih birokracija upa proti nam, kaj si dovo-
ljuje v strankarsko-liberalnem smislu proti
stranki, ki ji jaz pripadam, in proti mojim
somišljenikom, potem bi imel snovi za dva
dni. Toda tega ne storim. Čemu naj govorim
o stvarih, ki so sameposebi razumljive? V
tej državi sploh ni mogoče demokratiško
uradništvo, ki bi služilo le ljudskemu blagru,
ampak razvoj našega državnega življenja
nujno rodi birokracijo, ki dela samo za go-
tove katerije in stranke, ker ve, da le na ta
način spleza višje.

»Interesno zastopstvo«.

Minister za notranje zadeve je v svo-
jem kratkem govoru proti načelu splošne,
enake, direktne volivne pravice izvajal sle-
deče misli. (Klic: Tisto je bilo brezsmiselno!)
Misli so se nahajale v njem, jaz sam sem jih
analiziral; jaz sem profesor filozofije (Vese-
lost) in sem vse objektivno napravil.

Dejal je, da proti uvedbi take volivne
pravice govori sledeče: da imajo deželni zbori
v prvi vrsti upravni delokrog in da — po
njegovem mnenju — morajo v prvi vrsti v
njih biti zastopani tisti, ki plačujejo za deželo
davke. Dejal je tudi, da on in njegovi tova-
riši hočejo, da bodi deželni zbor interesno
zastopstvo, da pa je pripravljen podpirati raz-
širjenje volivne pravice z uvedbo nove
kurije.

Gospodje! Interesno zastopstvo! Ostani-
mo pri tem! Ali je to stališče pravo? Kam pa
merimo s tem? S tem težimo na to, da se bo
interesno zastopstvo uveljavilo v svobodnih,
od države priznanih, javnopravnih korporaci-
jah. Sedaj stojimo še na početku tega raz-
voja. Ta razvoj opazamo pri delavstvu, pri
uradništvu itd. Tukaj se bo uveljavilo inter-
esno zastopstvo in javnopravne posledice,
javnopravna načela, po katerih se bo to iz-
vrševalo, bodo v dotičnih korporacijah imela
vedno večji pomen za celo državno življenje.
Te koalicije so prava interesna zastopstva.
Industriji svojih interesov ne zastopajo v de-
želnem zboru, temveč v svojih kartelih. De-
lavci zastopajo svoje koristi v svojih strokov-
nih društvih. Interesno zastopstvo v tem smi-
slu v deželnih zbora sploh ni mogoče.

Druga misel, ki jo je minister za no-
tranje zadeve izjavil, je ta, da so deželni
zbori le upravna oblast — eden izmed gos-
podov sicer meni, da to ni nobena misel,
po mojem mnenju pa je. Gospoda! Česa nam
je pa predvsem treba? Mi moramo, ako ho-
čemo javno življenje sanirati, izobraziti in
udejstvovati vse sile ljudstva, ki so sposob-
ne za samoupravo, kajti le na ta način je mo-
goča zdrava družba! (Živahno odobravanje.)
Popolnoma napačno je, gospodje, ako kdo
misli, da bo vse dobro, če imamo dober pa-
lament, dobro ljudsko zbornico. Stanica dru-
be je slejkoprej občina in dokler ne bomo
imeli v občini dobrih odsekov, dokler ne bo-
mo v občinskih odborih imeli ljudi, ki bodo
pravi umetniki, kar se uprave tiče, v kolikor
je to za njihove razmere potrebno in njih-

vemu razvoju primerno, tako dolgo ne bomo
napredovali v nobenem oziru. (Odobravanje.)
Gospodje! Zakaj se ravno čez avtonom-
ne upravne oblasti tako zabavlja? Zakaj za-
bavlja vsakdo, kdor ima čas zato — in čas
zato ima vsak (Veselo!) — čez deželni od-
bor? Vsak zabavlja nad občinsko upravo! Za-
kaj? Zakaj v pisarnah biokratije venomer to-
žijo: Avtonomne upravne oblasti so za nič.
Cestni odbori, okrajni odbori, deželni odbori,
občinski odbori premalo delajo in premalo
razumejo. To čujemo dan na dan. Če to uva-
žujemo, vidimo, da v tem res tiči glavna na-
paka. Tukaj je rana in to moramo ozdraviti.
Leka pa ni drugod kakor v demokratizaciji
celote, vseh samoupravnih oblasti. Ravno za-
to moramo razširiti volivno pravico, da iz-
obrazimo in usposobimo čim več moči za sa-
moupravo. (Živahno odobravanje.) Kajti ni
res, čekodtrdi, da so za samoupravo sposobni
samo akademično izobražene glave. Ne, gos-
podje, to ni resnično, to je čisto napačno.
Mnogokrat — to vidimo tudi v našem stol-
nem mestu Ljubljani — so tudi možje, ki niso
izvršili nobenih akademskih študij, tudi spo-
sobni kaj storiti.

Gospodje! Da osvetlim to dejstvo, ho-
čem opozorjati samo na to, da čim bolj se v
ljudstvu vzbuja smisel za združništvo in čim-
bolj se slednje razvija, tem več upravnih ta-
lentov se najde med ljudstvom in tem lažje
se dobi za občinske odbore sposobnih moči.

Treba pa je k govoru gospoda ministra
še nekaj pripomniti. Dejal je namreč, da so
deželni zbori večinoma upravnega značaja.
Nato mi je odgovoril že gospod dr. Redlich,
in sicer po mojem mnenju zelo dobro. Toda
jaz imam k temu še nekaj pripomniti in bom
navedel konkretne slučaje. Tako obstoje n. pr.
v deželah lovski zakoni. Leta 1848, ko se je
vzbudila v Avstriji ideja svobode in so na-
rodni deloma to svobodo tudi dosegli, smo po
naših deželah poleg odprave tlake čuli tudi
geslo: Svobodni lov! Kako pa, da imamo dan-
es lovske zakone, ki so zgolj interesni lov-
ski zakoni?

To občutimo posebno hudo v alpskih de-
želah, kjer iz vseh strani sveta prihajajo ljud-
je, nam odkupijo planine in pašnike, tako
oškodujejo živinorejo ter prebivalstvu otežo-
čujejo življenje, samo da se sami lahko raz-
veseljujejo z lovom. Zakaj obstoji v pravni
državi, v deželi Kranjski, ta nečuvstva an-
omalija, da se mož, ki ima vsespok 199¹/₂
oralov zemlje, kaznuje zaradi tatvine, ako
ustreli zajca, ki mu ogleda mlada drevesca?
(Odobravanje.) Prosim, to bi končno bilo še
razumljivo, toda sedaj pride še najlepše. Če
ima kdo le eno četrtino orala zemlje več, po-
tem pride sodni svetnik — če se ne motim,
razsoda o takih zločinstvih deželno sodišče —
ki je obsodil prvega moža zaradi tatvine, h
drugemu na kosilo, kjer mirno povzije zajca,
katerega je njegov pogostitelj ustrelil in je gi-
njen zavoljo njegove prijaznosti. (Odobrava-
nje in veselo!) Gospodje! Lovski zakon je
pravi aristokratski pečat v našem javnem živ-
ljenju, bolj kot marsikatera druga postava in
zato sem to omenil. Imamo pa nadalje take
zakone tudi glede na odpravo služnosti. Tudi
te postave so izdelane v smislu aristokratov.

To je interesno zastopstvo! Zaraditega
interesnega zastopstva more naše ljudstvo
na naših planinah zdaj rediti komaj pol to-
liko živine, kakor jo je poprej, sedaj, ko so
vendar razmere drugače ugodne in se paš-
niki mnogo bolj racionalno obdelujejo kot
prej. Polovico živine kot prej, gospodje! (Pri-
trjevanje.) Zato dandanašnji najdete po celih
pokrajinah, po celih dolinah, skoroda po ce-
li deželah, kjer je prej vladalo blagostanje,
berače. (Živahno pritrdjevanje.)

Gospodje! Tukaj moramo biti logični in
dosledni, in sicer v tem smislu, da iztrebimo
iz vseh kotov zadnje ostanke aristokratske
Avstrije ter ustanovimo v resnici demokrati-
ško državo. (Živahno odobravanje in plos-
kanje.)

Naloge deželnih zborov.

Gospodje, spomnite se na prometna sred-
stva, ceste itd., ki v sedanji obliki le neka-
terim koristijo. Načelo, da mora n. pr. od vasi

do vasi cesta vseskozi biti javna, se dozda
niti ni izreklo; vsaj vzakonjeno ni še v no-
beni deželi. Toda to je neobhodno potrebno,
kajti zapostavljen, ki ga vsled tega posa-
mezni državljan občutijo v svojem srcu in
v svojih žepih, je zelo veliko. Pa pojdemo
dalje in si ogledimo razvoj šolstva, zlasti kar
se tiče strokovnega ženskega študija, skrb
za zanemarjeno mladino, strokovne šole itd.
Na to vse se sedanji deželni zbori skoroda
prav nič ne ozirajo.

Gospoda! Gotovo se je v mnogih deže-
lah tudi od gospodov, ki sedijo na aristokrat-
skih klopih, mnogo dobrega storilo, toda sto-
rilo se je v imenu usmiljenja, ljubezni. Jaz
to odobravam in spoštljivo pozdravim vsa-
kogar, ki iz ljubezni kaj stori. Toda v jav-
nem življenju ne potrebujemo teh stvari kot
miloščino in jih tudi kot miloščino ne mo-
remo sprejeti, temveč sprejeti jih moremo le
kot sad razvoja, ki se je vršil na podlagi ne-
kega nagona, na podlagi vzbujajočega se de-
mokraškega duha. (Živahno odobravanje in
ploskanje.)

Zdravstvo.

Konečno, gospoda moja, se posebno delav-
ska vprašanja stekajo v zdravstvena, kajti
zdravstvena so vprašanja: Kje naj stanujem,
koliko kubičnih metrov prostora rabim zase
in za svojo rodbino, koliko beljakovine ra-
bim na dan, koliko ogljikovih hidratov itd.?
Zdravstveno je vprašanje, koliko časa rabim,
da svoje utrjene mišice zopet okrepečam itd.
To so higijeniška vprašanja. Kam pa spadajo
higijeniška vprašanja, kam spada zdravstve-
na policija? V občino in deželni zbor. V tem
oziru se dozda je prav nič ni storilo. V moji
domovini se n. pr. že leta in leta zastoni
borimo za stanovanjsko reformo. Nočem o
tem dalje govoriti, toda to pravim, da je za
občinskega svetovalca ali pa za deželnozbors-
kega poslanca, ki je n. pr. odvisen od gla-
sov hišnih posestnikov, preteto težko osno-
vati zdravi stanovanjski policijski red in pre-
povedati nezdrave luknje za delavstvo in
ubogo ljudstvo. (Živahno odobravanje.)

Okvirne postave. — Obrtna sodišča.

Potem pride aprovizacija. V carinskih
vprašanjih smo sicer gotovo drugačnega
mnenja kakor gospodje socialni demokratje.
Jaz o tem še nisem nič dejal, toda mislim,
da bomo šli sicer v naših naziranjih daleč na-
razen, da pa se bomo končno vendarle raz-
umeli in ne bomo trčili skupaj. (Medklici.)
Dobro, torej pustimo carinska vprašanja. To-
da, če deželni zbori in občine ne bodo poskr-
beli za dobavo živil, potem tudi odprava ca-
rine nič ne bo koristila. Vladati mora nekaj
socialistiškega duha in to se je v prestolnem
govoru tudi namignilo — kajti to je sociali-
stičsko, ako se govori o poddržavljenju želez-
nic in celo o poddržavljenju rudnikov. Toda
socializacija se mora izvesti tudi v občini
in v zbornici občin, ki bo nasto-
pala kot podjetnik, pravni subjekt, ki ustvar-
ja, prodaja in eventualno tudi sama proizvaja,
ako je to v korist občini. To bo moralo postati
za občine geslo, ako hočemo v Evropi kul-
turnim narodom, ki tu bivajo, zagurati bo-
dočnost.

V nadaljnjem teku tega razmotrivanja pa
pridemo tudi do vprašanja: Kaj pa misli gos-
pod minister za notranje zadeve o tako-
zvanih okvirnih zakonih, katerih je nebroj, ki
jih pa skoro noben deželni zbor ne izvaja.
Psihološka razlaga tega dejstva je ta: Gos-
podje v parlamentu delajo pod drugačnimi
vtisi kot doma; tukaj so svobodnejši, in zato
je tukaj za kako socialno postavu ugodno gla-
sovanje lažje mogoče kakor v deželnih zbori-
h; tukaj smo daleč stran od lokalnih in
strankarskih vplivov in zato bolj svobodni.
Ne morem zamolčati, kar mislim v tem oziru:
za marsikateri predlog glede na okvirne po-
stave se je v tej zbornici zato glasovalo,
ker si je marsikdo pri tem mislil: O taki po-
stavi ima itak deželni zbor dalje ukrepati in
ker so gospodje dobro vedeli: Doma bomo
že tako naredili, da iz vsega ne bo nič! (Ži-
vahno odobravanje in ploskanje.) Jaz kot res-
nicoljubljen človek tega ne morem zamolčati.

Tu mislim posebno na obrtna sodišča. Kje
so tiste dežele, kjer so obrtna sodišča uve-
dena? Če hočemo res delati socialno politiko,
moramo vendar imeti zadostno prakso in
množino pravnih slučajev.

Po sedaj veljavnem načinu je delavcu le
v najredkejšem slučaju mogoče obrniti se na
sodišče; niti ne ve ne, kam bi se obrnil itd.
(Pritrdjevanje) in zato v Avstriji niti snovi ni-
mamo za znanstveni razvoj socialne politike.
Krivi so tega predvsem tisti, ki niso izvedli
postave glede na obrtna sodišča, ki bi bila v
posameznih krajih pravzaprav povsod lahko
ustvarila brezmejno dobroga in bi resnemu
socialnemu politiku nudila nebroj snovi za
znanstveno delo. Omenim še nadalje uvedbo
poljedelskih zadrug — kje je kakšna? Ali pa
poravnana sodišča, mirovne sodnike — v
zadnjem zasedanju se je nekaj v tem oziru
sklenilo. Če deželnih zborov ne bomo demo-
kratizirali, lahko leta in leta čakamo, predno
bomo prišli do kakega uspeha.

Meritornost vprašanja.

Gospodje! Iz tega čisto lahko razvidite,
da bom jaz glasoval za nujnost, ker moram
po svojem prepričanju zanjo glasovati. O me-
ritornosti predloga nočem govoriti; to pa mo-
ram reči, da mi meritornost ne ugaja in sicer
zato ne — govoril bom pošteno in jasno, ka-
kor doslej — ker se pozivlje vlada, naj stavi
v deželnih zbora tak predlog. Toda v de-
želah vzlic temu ne bomo dobili splošne vo-
livne pravice, ako ne storimo še nekaj dru-
zege. Drugače gre lahko nekaj poslancev iz
deželne zbornice in zbor je potem nesklepčen.

Kranjski deželni zbor.

Naj vam navedem pravi šolski izgled iz
Kranjske. Na Kranjskem je stranka, kateri jaz
pripadam, od leta 1901 naprej za deželni zbor
zahtevala splošno, enako in direktno volivno
pravico. Potem je vlada leta 1905 predložila
načrt, v katerem je osnovala novo kurijo z
desetimi mandati. Preje smo šli 37 članov,
prišlo bi torej iz splošne kurije več kot ena
četrtina novih demokraško mislečih mož. Ve-
leposestniki so bili pripravljeni glasovati za
to, toda veleposestniki bi bili lahko, ker imajo
deset mandatov od 80 volivcev, onemogoči-
s svojimi glasovi vsak politični razvoj. Ali j-
to pravično?

Gospodje! To na noben način ni pravič-
no. Toda veleposestniki so hoteli imeti neko
varnostno določilo, da bi bili lahko drugo po-
t zopet v stanu s svojo nenavzočnostjo onemo-
gočiti nadaljnjo volivno preosnovo. Ta zahte-
va je nekaj pritisk. Nočem navajati, kako in
kaj smo o tem debatirali. Toda končno smo
mi sprejeli omenjeni pogoji. Nato so pa libe-
ralci, ki so preje z nami glasovali za resolu-
cijo v smislu splošne in enake volivne pra-
vice, jeli obstruirati. (Poslanec Nemec: Sedaj
pa to delajo klerikalci! — Medklici.) Zakaj
nas zmerjate s klerikalci? Ali sem vas ja-
kdaj zmerjal? Če me boste še enkrat na ta
način žalili, vam bom tudi jaz tako odgovoril,
kakor zaslužite. Zakaj nas zmerjate s kleri-
kalci? Tega jaz ne pustim. Govorite dostojno,
če mi dostojno govorimo. Mi nismo nobeni
klerikalci, mi smo ljudska stranka; kar vi pra-
vite, je krivično in tega ne pustim. (Poslanec
Nemec: Nisem vas zmerjal! — Klici: To je
bilo nesporazumljenje!) Imenoval nas je kle-
rikalce. (Klici: Ne!) Mi nismo klerikalci, mi
smo politična stranka, ki hoče delati na po-
litiških tleh in se uveljaviti v političnem živ-
ljenju, in sicer z isto pravico, kakor vi. Toda
klerikalni nismo, mi smo ljudska stranka!

Četrta kurija.

Predno se izrečemo za splošno in enako
volivno pravico, bi seveda bilo treba, da bi
vlada v smislu angleške ustave bila le izvr-
ševalni odbor parlamenta. Toda če bi tudi
vlada bila naš izvrševalni odbor — v smislu
angleške ustave je vlada res samo eksekuti-
va parlamentu, toda pri nas še dolgo ne bo-
mo tako daleč — ali bi vlada v tem slučaju
imela kaj več moči v deželnih zbora? Pre-
sneto malo. Stvari se moramo od druge stvar-
lotiti. Mi moramo vse javno življenje tako

obraz jetnika in baron Budberg je čital v nje-
govih očeh tako brezmejno udanost in hval-
ležnost, da se je zbal za srečen izid cele
zadeve.

Radi tega se je takoj obrnil od njega in,
da bi jetniški nadzornik ne zapazil jetnikovega
blaženega, srečnega polnega izraza obličja,
zakričal je z ostrim in mogočnim glasom na
nadzornika in ga pričel strašno zmerjati, da
tako počasi skup spravlja jetnike. Potem se
je pa obrnil proti izhodu.

Nadzornik se je prestrašil in pričel delati z
veliko vročico. Potem pa, ko je stotnik odšel
iz pisarne, se je jeze poln vrغل na jetniškega
stražnika in ga pričel hudo zmerjati.

Ko je prišel na hodnik, je srečal stotnik
načelnika jetniških stražnikov in je surovo
zakričal:

»Le urno! Pripeljite hitro jetnike!«

Ko je to rekel, je šel na dvorišče pogledat,
če je jetniški voz pripravljen in če so vsi poli-
cisti na mestu.

Tu se je odahnil iz polnih prsi, potegnil
globoko sveži nočni zrak in si nekoliko po-
miril živce.

Nočna tišina, ki je vladala povsod na okoli,
mu je pomnožila energijo in upanje na sre-
čen konec nevarnega podjetja.

Voz je stal že pred hodnikom. Tu je na-
šel tudi svoje na videz dremajoče policaje.

»Pozor, v vrste!« je zapovedal.

Policaji so naenkrat skočili na noge in
se postavili kot klin med hodnik in voz, tako
da bi nobeden jetnikov niti misliti ne mogel
na beg.

Nastal je jako čuden položaj: ti ljudje so
prišli v jetnišnico, da bi osvobodili svoje to-

variše. Toda obenem so znaoč izbornu psi-
hologijo jetnikov, morali vso pozornost obr-
niti, da ne bi kdo izmed njih poskusil pobeg-
niti, ali se ne branil s silo, ko ga bodo spravl-
jali v voz.

Najbolj navadna prikazen iz jetniškega
življenja — beg v času prepeljavanja — mo-
glo bi jim pokvariti celo stvar; obupna od-
ločitev katerega izmed njih bi lahko prepre-
čila dati jim prostost.

Ko je uporabil vsa sredstva previdnosti,
vrnil se je stotnik v pisarno, kamor so spravi-
li vseh deset jetnikov.

Pregledal jih je pazljivo in njegove oči
so se še enkrat srečala s pogledom tovariša,
ki je zdaj popolnoma razumel poslednji na-
men mistifikacije.

Službojuč uradnik, Maciulewicz, se je
obrnul k stotniku s sledečim predlogom:

»Gospod stotnik, vaša straža bo treba
pomnožiti, dam svojih ljudi. Imam konjsko
stražo.«

Ta predlog je Budberga neprijetno zadel,
vendar je odgovoril z mehkim glasom:

»Ne, ni potreba! Moji dečki so zanesljivi
ljudje . . . jim zaupam . . . vsi so korenjaki.
Preglejte še enkrat jetnike v moji navzočnosti,
toda hitro!«

Maciulewicz je pričel po zapisniku klicati
imena jetnikov.

Razgovor o pomnoženju straže je nare-
dil strašen vtis na nekatere jetnike, ki so mi-
slili, da jih v resnici peljejo na morišče.

Baron Budberg je videl, kako je eden iz-
med njih v prepričanju, da ga bodo kmalu
ustrelili, pobledel kot mrlič in s tresočimi ro-
kami pobiral svoje reči. Njegove roke so se

tako tresle, da nikakor ni mogel zavezati dveh
knjižic in vrečice s sladkorjem.

Bolestno je bilo gledati nanj, toda vkljub
temu se mu ni smelo pomagati.

Ko so jih vse poklicali in se prepričali, da
so pravi, napisal je Budberg pobotnico, da je
prejel jetnike, in ko je že dodal svoj pod-
pis, vrغل je držalo ob tla in se pričel kregati,
da je pero za nič.

Uradnik si je to tako vzel k srcu, da je
pričel zmerjati paznike enega za drugim, ne
glede celo na navzočnost stotnika.

Nato je še ta od sebe nekaj dodal in pri-
čel grmeti, da se brez ozira na njegovo po-
velje preveč dolgo mude z jetniki.

Ko jih je toliko slišal, je zgubil načelnik
paznikov popolnoma glavo in se je zgubil iz-
pred oči svojih predstojnikov, a med so pri-
čeli spuščati jetnike na hodnik.

V poslednjem trenutku je pristopil urad-
nik Maciulewicz, ki brez dvoma ni spadal
med najbolj pogumne ljudi, zopet s predlo-
gom:

»Gospod stotnik, nikar se ne izpostavl-
jajte neprijetnim slučajem na poti. Vse se la-
hko prigradi. Svetujem, da bi vzeli še konjsko
stražo. Meni ne dela to nobene težave, ljudje
bodo takoj gotovi.«

»Saj sem že povedal, da ne potrebujem
straže,« rekel je stotnik razdraženo, »zakaj
me torej še dražite? Moji dečki so korenjaki
in ne potrebujejo nobene pomoči.«

Maciulewicz je obmolnil, ker se je čutil
krivega, da je že dvakrat vznemiril stotnika
s svojimi pomisleki.

Ko so se prvi jetniki prikazali na hodni-
ku, zaklical je načelnik policajev:

»Sablje ven!«

Policaji so se pomaknili bližje k odpr-
tim vratom voza, z golimi sabljami v rokah.

Načelnik policajev je spremil enega za
drugim do voza in je natančno izpolnjeval vse
mogoče previdnosti, ki so v teh slučajih pred-
pisane.

Jetniški voz je bil vprežen s parom konj
in je imel dva dela ločena eden od drugega s
pregrado.

V prvem delu, ki je bil bližje voznika, so
namestili šest jetnikov, nato je načelnik po-
licajev zaloputnil notranja vrata in jih zaprl s
ključem.

Morali so spraviti še štiri ostale jetnike
v drugi oddelek voza.

V tem trenutku se je prikazal na hodniku
jetnik Judycki, ki je bil znan v jetnišnici kot
človek, ki ima manjše bežati. On je že enkrat
poskušal zbežati, toda se mu ni posrečilo,
namreč takrat, ko so ga prepeljali k preis-
kavi pred preiskovalnega sodnika.

Njegovo hrepenenje vreči s sebe jetniške
verige, je bilo tako veliko, tako vroče in brez-
umno je hrepenel po prostosti, da je popol-
noma zgubil glavo in ni pomislil, da poskus
bega, ko so ga sredi močne straže peljali sko-
zi mesto, ni zamogel imeti nobenega uspeha.
Vendar se je spustil v beg, toda policaji so ga
takoj prišli in strašno pretepli. Bili so ga
brez usmiljenja, grozovito, in spustili na nje-
ga celo svojo jezo radi blaznega poskusa
bega.

In zdaj se je prikazala njegova nesrečna
razbita postava s krvavimi progami na
obrazu.

(Dalej.)

preosnovati in javnost tako prepojit z mislijo splošno, enake in direktne volivne pravice, da bodo naposled tudi ti, ki zdaj o tem nečejo ničesar vedeti, morali to zahtevo izpolniti. (Odobranje.) V tem smislu glasujem za nujnost in če bo prišlo do meritorniše debate, bom predlagal neko izboljšanje.

Zdaj pa hočem opozoriti še na to, da je gospod minister za notranje zadeve splošno in enako volivno pravico že priznal. Kajti če je on pripravljen pomagati, da se četrti kurija ustanovi, je v tem načelo splošne pasivne volivne pravice že zapopadeno. Če ima kdo pasivno volivno pravico in če je pasivna volivna pravica splošna, se bo iz nje manjša, aktivna sama od sebe razvila. Mi gremo pa še dalje. Mi vidimo v tem, ko se gre za načelo splošne volivne pravice, odpravo političnih privilegij. Da so politične predprave velika ovira, ki ne more v deželah vedno in povsod pasti kar na prvi mah, to vsi vemo. Toda kakor hitro se jame ta ovira podirati, je že končana. Smrtna ura za politične predprave je že prišla, le izdihnile bodo malo pozneje. V tem smislu je v četrti kuriji načelo splošne, enake volivne pravice že zapopadeno. S to četrti kurijo so politični privilegiji že prikrasani, ker pridejo v zbornico novi elementi in s tem se bo razvoj, katerega ministrstvo noče, z akcijo, katero ministrstvo zdaj hoče izvesti, pospešil. Končam povdarjajoč, da bomo mi četrti kurijo od vlade sprejeli seveda le kakor obroke dolžnika. Če mi je kdo kaj dolžan in ne more in noče vsega plačati, vzamem to, kar mi zdaj zaenkrat da — ravno tako je zdaj z vlado. Vladi in parlamentu pa pokličem v spomin besede Macauleyev, ki najbolje osvetljuje važnost predmeta, o katerem zdaj razpravljamo, in ki se glasijo: Veliki vzrok revolucij je ta, da se ustave ne izpreminjajo, dočim narodi napredujejo. (Odobranje in ploskanje.)

Državni zbor.

Dunaj, 9. julija.

Poslovni jezik.

Danes pred sejo je ministrski predsednik devetorici nemških strank predložil svoje nasvete glede na poslovni jezik v zbornici. Baron Beck je naglašal, da je treba imeti pred očmi dve načeli. Prvo načelo je, da drug drugega — kolikor mogoče razume, — drugo načelo pa, da sme vsak poslanec vlagati samostojne predloge in interpelacije. To dvoje je mogoče, ako se dovolijo tudi nemški predlogi in interpelacije. Ti predlogi in interpelacije bi se z nemškimi prevodi vred objavljali v zapisniku. Vsi drugi predlogi med razpravo v zbornici nujni predlogi in vprašanja na predsednika bi se morala glasiti v nemškem jeziku. Kar pa se tiče govorov, je bila že doslej navada, da so nekateri poslanci govorili v nemškem jeziku. Ta pravica naj se uradno prizna. V zapisnik pa bi se sprejel le nemški prevod govora. Nemški poslanci pa s temi predlogi niso povsem zadovoljni. Posvetovanja sta se udeležila tudi minister dr. Derschatta in Prade. Popoldne je baron Beck svoje nasvete predložil zastopnikom čeških poslancev. Pogajanja o kompromisu v tem vprašanju še niso končana. Brez dvoma pa obveljajo vladni nasveti, ki so izvršljivi in od l. 1861 veljavni iz navade.

Volivna reforma za deželne zbornice.

Danes je zbornica končala razpravo o nujnosti predloga socialnih demokratov, naj vlada deželnim zborom predloži načrte volivne reforme na podlagi splošne in enake volivne pravice. Govorila sta še glavna govornika, socialni demokrat Seliger in ljubljanski poslanec Hribar. Seliger je najprvo polemizoval s predgovorniki. O dr. Krekovem govoru izjavi, da socialni demokratje večinoma podpišejo njegova izvajanja in bodo veseli, ako se izvrše. Prepričati pa se hočejo, ali bodo Krek in tovariši tudi izvajali svoj ljudski program. (Klici: Gotovo!)

Hribar odgovarja.

V petek je poslanec dr. Krek začetkom svojega govora hotel kratko zavrniti poslanca Hribarja, ki je v prejšnji razpravi načeloma zagovarjal splošno in enako volivno pravico tudi za deželne zbornice dočim je doma v deželnem zboru pomagal s hrupno obstrukcijo preprečiti četrti kurijo. Izrečno pa je naglašal dr. Krek, da namenoma odgovarja Hribarju v slovenskem jeziku, ker neče — dokler ni nujna potreba — tukaj pred najširšo javnostjo govoriti v nemškem jeziku o domačih vprašanjih in preprih. To je bilo gotovo taktiko. Zato pa poslanec Hribar pač ni bil upravičen danes trditi da govori iz dr. Kreka le sovraštvo do njega. Zakaj ni poslanec Hribar posnemal Krekov vzgled ter odgovarjal v slovenskem jeziku o stvarih, ki so znane edino le kranj. poslanec? Morda je upal, da oslabi globoki vtis zadnjega Krekovega govora. To se mu pa ni posrečilo ako je to nameraval, ker odgovarjal je jako medlo in dolgočasno. Najprvo se je pohvalil da je bil edino njegov govor o dež. finančah v resnici stvaren. (Klic: To je samohvala!) Nato se hučuje, zakaj je dr. Krek spravi domači prepri v zbornico in kot duhovnik govoril le iz sovraštva do njega. Bodimo edini tukaj prepri pustimo doma! Dobro, zakaj pa nato ponavlja v zbornici, kar je dr. Krek že zadnjič ovrget? In v nemškem jeziku, da so se muzali za hrbti nemški poslanci. »Pameten človek odneha« — je rekel g. Hribar. Zakaj pa se je oglašil zakaj ni odnehal? Zato, ker hoče imeti zadnjo besedo. Če pa se posl. Hribar sklicuje na dejstvo iz leta 1895, ko je imela tedanja konservativna stranka pomisleke glede na razširjenje volivne pravice, mu odgovorimo, da iste stranke ne več na Kranjskem v deželnem zboru od l. 1901 in da so

tudi že leta 1895 zagovarjali v klubu nekateri naši poslanci širšo volivno pravico, pa ostali v manjšini. Dalje naglašja Hribar, da je danes vsa njegova stranka za splošno in enako volivno pravico. (Dr. Korošec: Da na papirju! Nemir.) Če je to res, potem pa pokažite v deželnem zboru, ko se snide, in »modus vivendi« je mogoč.

Kakor Hribar, trdimo tudi mi, da splošna in enaka volivna pravica ni namen, ampak le sredstvo v dosego namena, in ta je demokratizem, prava ljudska volja veljaj v vsem javnem življenju. To pa je izključeno, dokler veljajo privilegiji v deželnih zborih. Pripomnilmo še, da je vlada izdelala in predložila dež. zboru načrt volivne reforme ki ga gotovo tudi »Slovenska Ljudska Stranka« ni bila vesela, najmanj pa dr. Krek, ki si je od kluba izprosil dovoljenje, da glasuje proti tej reformi. To omenjamo, ker Hribar meni, da je dr. Krek z veseljem pozdravljaj četrti kurijo. Nihče je ni bil vesel. Večina v klubu je sprejela načrt le za podlago nadaljnih pogajanj, ki pa so se razgubila vsled obstrukcije. Tudi ni res, da bi »sekuritetna klavzula« na večne čase zagotovila nemškim veleposestnikom 10 mandator ter tako izključila volivno reformo v doglednem času. Veleposestva propadajo in ni izključeno, da že v doglednem času slovenski veleposestniki s pomočjo nekaterih nemških konservativcev dobje večino v veleposestvu. In ko se to zgodi izgubi »sekuritetna klavzula« svojo praktično veljavo. Vse ali nič — to načelo ne velja v politiki. Čehi so dovolj racionalni in vendar se drže atapne politike. Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača! G. Hribar je tudi jako hud, ako kdo dvomi o njegovem kristalno čistem slovanstvu. Dobro, on ima pravico zagovarjati svoje prepričanje. Toda upravičeno mu je zaklical dr. Korošec: Zakaj pa ste podpisali zvezo z Nemci! Da, ta zveza! Dolgo so jo tajili, končno le priznali, in danes jo je priznal tudi Hribar, za kar smo mu hvaležni: Končno pa izjavi Hribar z besedami pesnikovimi: Žale misli v srečo ni! — Te besede naj Hribar in njegova stranka uvažujejo tudi doma povsod v javnem in družabnem življenju, pa se izpolni njegova želja, da se ublažijo nasprotja in omogoči složno delo za narod. Zbornica je nato s 193 glasovi proti 158 odklonila nujnost predloga. Za nujnost so glasovali Jugoslovani, Rusini in Italijani, češki in poljski radikalni socialni demokratje, izmed nemških liberalcev dr. Lecher, Hock in dr. Ofner.

Vojaški dopusti.

Rusinski poslanec dr. Markov je danes vložil nujni predlog naj vojna uprava dovoli vojakom ob žetvi šesttedenski dopust.

Nekaj Hribarjevih duhovitosti. — Hribar in Rim.

Dunaj, 9. julija. O Hribarjevem klavrnem »odgovoru« na globoko zamišljeni govor dr. Krekov, katerega danes na uvodnem mestu priobčujemo, poročajo listi še, da je Hribar dejal, da se ravnanje dr. Krekovo, ki je Hribarju očital hinavščino, »ne strinja s častjo katoliškega duhovnika«. Nadalje je Hribar vsakomur prepovedal »dvomiti o njegovem slovenskem narodnjaštvu«. Dejal je, utemeljuje to svojo zahtevo, da se »slovenskega mišljenja ni šel učiti v Rim, kjer celo podedovanih pravic Slovenstva ne spoštujejo«. Konečno je Hribar pozivljial vse poslance, naj se »zdržijo v složnem delu za ljudstvo«.

Vojaški dopusti ob času žetve.

Dunaj, 9. julija. Po odklonitvi nujnega predloga za uvedbo splošne in enake volivne pravice za deželne zbornice utemeljuje rusofilski Rusin dr. Markov svoj nujni predlog, naj se vojakom dovoli ob času žetve dopust. (Dr. Markov je član stranke, ki šteje dva člana in se je priklopila češkim agrarcem.) Markov jame govoriti rusko. Ostali Rusini in drugi poslanci proti temu burno protestirajo. Podpredsednik Začek odtegne nato Markovu besedo. Fresl zakličje Začku po češko: Hamba! Sram vas bodi! In vi hočete biti Slovan? Peschka od nemškonacionalne zveze izjavi, da bo njegova stranka glasovala proti nujnosti. Deželnobrambeni minister fcm. Latscher povdarja težkoče, ki nastanejo vsled takih dopustov, ker ni čas žetve povsod isti in ker se ravno ob tem času vsrlo vaje v bataljonu, ki so vojakom neobhodno potrebne. Zato so dopusti mogoči šele koncem julija, oziroma začetkom avgusta, ko je za žetev ponekod že prepozno. Vzlic temu je vojaška uprava 14 dnevne dopuste uvedla za poizkušnjo v okrožju 11. lvovskega armadnega zbora in sicer le za sinove kmetov, da grejo pomagat domačim. Ako se bodo dosegli poveljni uspehi bo vojna uprava na podlagi teh izkušenj uvedla splošne dopuste ob času žetve. (Odobranje.) Bielohlawek izjavi v imenu krščanske stranke, da je popolnoma za predlog Markowa, da pa odklanja njegovo nujnost, ker je stavljen v agitacijske namene. Nato ima Markov sklepno besedo in se jame z Rusini prepirati, ki ga preje niso pustil po ruski govoriti. Pri glasovanju se nujnost odkloni.

Proračunski provizorij.

Dunaj, 9. julija. Na to se začne prvo branje proračunskega provizorija, pri katerem poslanci ponavadi razložijo svoj program in vse svoje težnje in želje. Prvi govornik grof Sternberg je posvoji navadi zelo originalen. Bavi se s prestolnim govorom, kateri obljublja Avstriji zlati vek. Po mnenju Sternbergovem je prestolni govor generalna izpoved. Razdeljen je v tri dele: Razumljiv del, nerazumljiv del in tretji del, katerega pa v prestolnem govoru sploh ni. Sternberg se na to bavi z otvoritvenim govorom ministrskega predsednika, ki je izjavil, da je konservativnega mišljenja. Dozdaj — pravi Sternberg — smo imeli katoliške, klerikalne in anarhistične vlade, sedanja pa igra vs barvah. Mini-

ster je tudi govoril o soc. demokraciji. Ta stranka pa, ki se vsakih deset let izpremeni, nas prav nič ne ženira. Kdo ve, če soc. demokracije čez pet let ne postanejo klerikalci? Slabo je samo to, ker soc. demokrati nahajskajo druhal in z njo terorizirajo vlado. Druge stranke — pravi Sternberg — so z vlado zadovoljne, posebno Nemci, ker imajo v ministrstvu gospoda Pradeja, ki se z njihovo ekselencio, gospodom Pernerstorferjem tika. Nato govori Sternberg o pravosodstvu, katero imenuje sramotno. Potem se zavzema za dualizem. Slovani bodo nagodbo podpirali, toda le v slučaju, če se bo ministrstvo postavilo na stran konservativnih strank, drugače naj se Slovani združijo s konzervativnimi strankami in naj iz te svoje večine stvorijo ministrstvo. — Krščanski socialci dr. Schoepfer polemizira proti soc. demokratom, ki ovirajo vspešno parlamentarno delo. Govornik naglašja posebno potrebo davčne presnove, da bo mogoč krepak kmečki stan. Davki se morajo doli do občinskih uprav reformirati. Nesmiseln je posebno hišnorazredni davek. Tu naj zbornica zakličje birokraciji energično: Stoj! Kar se tiče Ogrske, meni govornik, da je nagodba že gotova, da pa vlada le čaka ugodne prilike, da bi pokazala, kaj je izkuhala. Takrat pa bomo pogledali, ali je avstrijska vlada izpolnila, kar nam je obljubila, ko je nastopila svoj posel. Govornik na to slika žalostne razmere na Ogrskem in povdarja, da mora zbornica delati na to, da se osnuje skupna monarhija na drugi podlagi. Treba osvoboditi nemažarske narodnosti njih združiti v mogočno zvezo. — Rusin Olesnicki pozdravlja v imenu svojega kluba parlament, ki naj ustvari moderno Avstrijo, kjer bodo vsi narodi res svobodni. Rusini bodo glasovali proti proračunskemu provizoriju, ker vlada ni izpremenila svojega stališča proti Rusinom.

Svobodna agrarna zveza.

Dunaj, 9. julija. Danes se je vršil ustanovni shod državnozborske svobodne agrarne zveze. Agrarna zveza šteje 261 članov, torej za dva glasova več, kakor znaša absolutna večina zbornice! Poslanec Kaiser poroča o programu, ki si stavlja posebno za nalogo varovati koristi malega kmeta. V načelniško svetovetlostvo so se na to izvolili: Hagenhofer, Schoiswohl in Roškar za Štajersko, Waldner in Walcher za Koroško, Demšar za Kranjsko.

Zveza odvetnikov.

Dunaj, 9. julija. Danes se je osnovala zveza poslancev-odvetnikov, ki šteje 20 članov. Načelnik je dr. Sylvester, podnačelnika baron Pražak in dr. Duleba. Dr. Sylvester je poročal o novem odvetniškem redu, katerega je sestavilo stalno odposlanstvo odvetniških zbornic.

Državni poslanec dr. Benkovič

ja v zadnjih sejah državnega zbora vložil:

1. Interpelacijo na justičnega ministra in na ministra notranjih zadev radi kaznjive pisave »Štajerca« v Ptuj po patronanco okr. glavarstva v Ptuj, ter radi primerne preosnove tiskovnega zakona in sodne oblasti porotnikov v zadevi tiskovnih pregreškov;

2. predlog za predložitev zakonske osnove o maksimalnem delavskem času osmih ur za rudokope in zdravju posebno škodljive obrate, desetih ur za tovarniška in obrtniška podjetja;

3. predlog za predložitev zakonske osnove o odpravi realnih fidejkomisov;

4. predlog za poddržavljenje premogokopov;

5. nujne predloge za državno podporo po ujmah poškodovanim prebivalcem občin Zabukovje (toča), Laški trg in okolica (opustošenje po kobilicah) in Planina (pozeba).

Dnevne novice.

+ Hribar je prišel do besede, kot glavni govornik, ker je bil sam oglašen. Motal je čreva, kakor mu je bil dr. Krek naprej napovedal. Ni ga bilo v zbornici človeka, ki bi bil nanj napravil njegov govor drug vtisek nego okus pogretega zelja. Slaba stvar se ne da dobro zagovarjati. Iz usmiljenja mu je nekdo, ne izmed Jugoslovancev stisnil roko. Z glavami majaje so šli poslanci na svoje prostore. Tovariši jugoslovanske kluba se — tako se je zdelo — naravnost sramujejo Hribarjevega nastopa. Brez diha, brez jedra, domišljav, omejeno strankarski — ej, v dunajski zbornici ta mož ne bo igral nobene vloge! Škoda, ker toliko stane!

× Hribar je govoril! Včeraj je Hribar videl, da dunajski parlament ni ljubljanski rotož. V Ljubljani dobi vsak občinski svetnik piko, ako ne ploska, kadar »On« kaj govori. Na Dunaju se nihče ne zmeni za »Njegovo« nevoljo. Polemiziral bi bil rad z dr. Krekom, pa revež ni mogel in ni znal. Kako tudi! Zvijal se je, da je bilo kar mučno poslušati ga. Izvedeli smo iz »Njegovih« ust, da je »On« in »Njegova« stranka bila že zdavnaj zdavnaj za tako volivno pravico ko nas še nobenega ni bilo na svetu, torej tedaj ko je ljubljansko mladino zabaval še slavni »Kurji želodček«, ki je moral biti s Cekinom v rodu. Sedaj je pa tudi za tako volivno pravico ker — nu! — ker je minister pred par dnevi povedal, da takega zakona ne predloži v sankcijo. To je pač ciganska politika! Vse kar je povedal, je bilo nekaj strašno dolgočasnega in plitvega, nihče ni odobral njegovega govora, niti ponižni Roblek ni zaploskal, ker se ni hotel osramotiti. Žal nam je, da Gostinčar ni dobil besede, da bi mu bil posvetil.

× Kmečka organizacija za Kočevje. Nedavno se je v Ljubljani na povabilo kočevskega poslanca kneza Auersperga vršilo posvetovanje, katerega so se udeležili zastopniki kočevskega okraja, kranjske kmetijske dru-

žbe in Šidmarke. Posvetovanja so se udeležili tudi župan kočevski Loy, gozdar Schädinger, od kmetijske družbe njen predsednik deželni glavar pl. Detela, deželni odbornik grof Barbo, ravnatelj Ricker, od Šidmarke profesor Binder in potovalni učitelj Schneider. Sklenilo se je podružnice kmetijske družbe na Kočevskem združiti v podružniško zvezo s sedežem v mestu Kočevju ter jih še bolj pospeševati kot dozdej. Nastavil se bo pri zvezi stalni poslovodja in kmečki potovalni učitelj. Kranjska kmetijska družba bo pomagala pri medsebojnem zavarovanju živine, kočevska hranilnica pa bo ustanovila več raifeiznovk. Tudi Šidmarka bo dala denarno podporo. Vsa organizacija bo prihodni mesec že gotova.

Slovensko vseučilišče. V petkovi seji je koroški poslanec Grafenauer vložil v državni zbornici 64 prošelj slovenskih občin in društev na Koroškem za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Začetkom seje je predlagal z ozirom na važnost predmeta, da se ena peticija doslovno natisne v zapisniku. Zbornica je predlogu pritrdila; peticija je v slovenskem jeziku natisnjena.

Blagoslovljenja zastave »Kat. del. družbe« in Idrji se udeležje: Slov. kat. akad. društvo »Danica« z Dunaja; Slov. kat. akad. društvo »Zarja« iz Gradca; Stokovno društvo delavstva »Kranjske industrijske družbe« na Savi; Slov. kat. izobraževalno društvo iz Cirknega.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, naznanja, da nekatere podružnice svojih izkazov o doneskih za leto 1906 in poročilo o občnem zboru še do sedaj niso doposlane. Prosi se ujudno, da to nemudoma store, ker le na ta način bo mogoče družbini pisarni zglasnice za skupščino pravočasno odposlati.

× Pasivna rezistenca pravnih praktikantov na praškem deželnem nadsodišču se nadaljuje. Zaslišanja vodijo sedaj izključno preiskovalni sodniki. Člani akcijskega odbora pravnih praktikantov nadzorujejo delo po vseh pisarnah in posebno pazijo na to, da nihče ne prišli avskultantov, da morajo zasliševati priče. Predsednik kazenskega sodišča je deputaciji akcijskega odbora pravnih praktikantov naznanil, da se bodo imenovanja avskultantov in praktikantov določila že koncem tega tedna.

— Ogenj. Iz Rakulika se nam poroča dne 8. julija: V naši vasi so danes pogorela ob pol 2. uri jutraj šestim gospodarjem vsa poslopja do tal. V tej vasi še ne pomnijo ognja. Žalosten pogled je na pogorišče. Stavbe so bile že stare, suhe; zato je gorelo, kakor bi bilo vse s smolo oblito. Škoda še ni cenjena. Pogorelci so zavarovani pri raznih zavarovalnicah za male vsote. Kako je ogenj nastal se še ne ve. Od ljudi se ni ponesrečil nihče, opekeli se je le en prašič, enega pa pogrešajo. Med nesrečnimi je eden najbolj prizadet, ki ima dva grunta, temu je zgorelo vse, obleka, vozovi itd. Hvala vsem, ki so prišli pomagat gasit, da se je ogenj preje zadušil. Vse je delalo neumorno.

— Maščevanje dijakov v Bjelovaru. Dva dijaka, ki sta dobila slaba izpričevala, sta napadla zato nekega profesorja s tem, da sta mu vrgla v stanovanje debel kamen, hoteč ga raniti. Policija je kmalu prišla na sled mladima zlikovcema.

— Konji splašili. Dne 6. t. vozila sta se živinski kupec Jakob Čuk in vžitkar Jakob Žigon oba iz Črne vrha na težko obloženem vozu iz Cola proti domu. Pri zadnjem cestnem ovinku sta se iz neznanega vzroka konja splašila in v divjem teku dirjala skozi vas. Čuk in Žigon sta odletela z voza in se težko poškodovala. Slednjega so odvedli v bolnico a je že med potjo umrl.

— V pijanosti ponesrečil. Dne 7. t. m. korakal je gostač Jurij Dolinar iz Jame precej nadelan ob bregu Save proti domu. Na kraju, kjer pelje ozka steza čez skalnato robovje, spotaknilo se je Dolinarju, prekucnil se je v Savu in utonil.

— Požar v Zgornjih Danjah. Dne 5. junija t. l. je v vasi Zgornje Danje pri Sorici v političnem okraju Kranj v ranih jutranjih urah nastal požar, ki je, pospeševan od vetra v vaških poslopjih, izključno kritih s slamo, našel obilo netiva. V kratkem je bilo 6 hiš in ravno toliko gospodarskih poslopj vpepeljenih; bila je vsa imovina nesrečnega kraja vničena in nesrečni stanovniki niso mogli rešiti nič drugega nego svoje življenje. Vso živino, pohištvo in krmo je vničil ogenj. Skupna škoda znaša 27.000 K in je krita samo z zavarovalnino v znesku 5430 K. Od te velike nesreče zadeti stanovniki Zgornjih Danj so v skrajni bedi, iz katere si s svojimi močmi ne morejo pomagati; nujno so zatorej potrebni tuje pomoči. V polajšanje njih bednega stanja razpisuje torej c. kr. deželna vlada sklad milih darov po vsej kronovini. Darovi se bodo sprejemali pri c. kr. deželnem predsedstvu, pri mestnem magistratu v Ljubljani in pri vseh okrajnih glavarstvih, razglašali se bodo pa v časopisu »Laibacher Zeitung«.

— Puškarska združba za Borovlje je imela včeraj ustanovni občni zbor.

— Novo delniško podjetje v Zagrebu. 1. julija t. l. se je vršil v Zagrebu prvi sestanek delničarjev novoustanovljenega »Berger« delniškega društva za trgovino lesa v Zagrebu.

— Reško luko bodo znatno razširili. Zato je v Genovu odpotoval ministrski tajnik Gonda, ki bode naredil načrte, da prouči tamošnjo ureditev luke.

— Organizacija slovenskega delavstva v Trstu. V Trstu je bil v nedeljo shod,

na katerem so se odobrila pravila nove slovenske delavske organizacije. Na shodu je govoril dr. Rybař. Da so na shodu napadali tudi dr. Šusteršiča se razume samo ob sebi.

— **Stavka drž. diurnistov v Osijeku** je prenehala, ker se je diurnistom obljubilo, da dobe boljšo plačo.

— **Roparski umor v Trstu.** Tržačane je razburil neki roparski umor. V Celovcu rojeni 46letni kočijař Franc Braznik je bil ponoči 9. t. m. zahrbtno umorjen. Braznik je bil močan mož in premožen. Ker je bil nedavno okraden v hlevu, je nosil vedno ves svoj denar pri sebi. V bližini vile „Revoltella“ je videl 9. t. m. ob dveh zjutraj ležati na tleh nekega moža neki finančni stražnik. A ker je mislil, da je mož pijan, se ni zmenil zanj. Pozneje je opazil moža paznik vile „Revoltella“ in dognal, da je mož mrtev. Ne daleč od njega je ležala svetilka in bič. Neki kmet je pa dobil pri Bosketu ob pol šesti uri zjutraj kočijo s konji brez voznika. Došla policija je dognala, da je ravnjak kočijař Braznik. Mrlič je imel dve strelni rani v vratu in rane prizadete po kamnih. Malo pred polnočjo je peljal Braznik nekega moža v Bazovico. Četrt ure pozneje so videli, da je vozil dva moža in neko žensko v Via Giulia. Na Braznika se je moralo streljati iz kočije. Morilec je Braznika oropal, ker sta mu vzeta ura in verižica in niso našli pri njem nobenega denarja. Morilec še niso dobili.

— **V gorovju „Črne prsti“ našli moško truplo.** V gorovju „Črne prsti“ v enem največjih prepadah so našli pastirji te dni še precej dobro ohranjeno moško truplo. Ponesrečenec, najbrže turist, je gotovo pri povratku z vrha zgrešil pravo smer in zašel v prepad. Iz vojaške knjižnice, katera edina se je pri njem našla, je razvidno, da je ponesrečenec, imenovan Jos. Tominec, star približno 24 let. Priobčen je bil v svrhu vojaške dolžnosti zadnjič pri občinskem uradu v Črnem vrhu. Le z velikim trudom in s pomočjo vrvi se je truplo nesrečnega spravilo iz prepada in preneslo na pokopališče v Podbrdo. Lansko leto se je tudi v ravno istem kraju našlo okostje nekega ponesrečenca, katerega identiteta se pa ni mogla dognati.

— **Japonsko brodovje pride koncem tekočega meseca v Trst in v Reko.**

— **10 K nagrade!** Izgubil se je v noči od pondeljka na torek majhen psiček, osem tednov star, rumene barve s črnimi programi ter pokončnih ušes. Zatekel se je najbrž kam v Šiško, ali v kako hišo na Marije Terezije cesti. Kdor ge je prijel ali pa more dati vsaj kako pojasnilo, naj se zglaš pri hišniku na Franc Jožefovi cesti št. 5. Če se psa najde, dobi dotičnik 10 K.

— **Nedeljski počitek po trafikah.** Ministrstvo objavlja: Da ne bo nesporazumljen, se opozarja, da se smejo po onih trafikah, katerih lastniki se pečajo s prodajo tobaka kot glavnim obrtom ob nedeljah prodajati postranski predmeti le ob urah, ki jih določi za te predmete politiška deželna oblast. Izvzete so pa potreščine za kadilce, časopisi in poštne znamke, ki se smejo prodajati ob dopoldanskih urah, ob katerih je dovoljena prodaja tobaka. Prepoved o prodaji postranskih predmetov pa samobesni umevno ne obsega dolžnosti, da mora biti trafika zaprta, marveč se le doični predmeti ne smejo prodajati ob prepovedanem času.

— **Ovratnice se podraže.**

— **Z drugega nadstropja** je padel v nedeljo popoldne neki deček v ulici proti Stračicam v Gorici. Plezal je po odru na novo se gradečo hišo in pri tem omahnil. Vjel se je z rokama za tram in visel v zraku. Ljudje so ga videli viseti a predno je prišla pomoč, so revežu roke omagale in je padel na kup gruča, kjer se je hudo poškodoval. Prihiti vojaški zdravnik ga je za silo obvezal, nakar so ga odpeljali v bolnišnico.

— **Slovenske vesti iz Amerike.** Nov slovenski list je začel izhajati v Čikagi. Imenuje se »Jugoslovanski Gospodar« ter si je postavil za nalogo »postati središče in zbirališče vseh samostojnih slovenskih gospodarjev (kmetov) v Ameriki ter jih izobraževati in napeljevati k samostojnosti.« Naročnina znaša 75 centov. »Slovenski Gospodar« in »Kmetovalec obenem. — Iz Sheboygana, Wis., se poroča, da je tamkaj 20-letni Franc Wačnik, rodом iz Štajerske, napadel 40-letnega Martina Ambrožiča iz Kranjske, in sicer z nožem, ter da mu je prebodel pljuča na obeh straneh. Težko ranjenega Ambrožiča so prepeljali v bolnico, kjer so zdravniki izjavili, da je le malo upanja, da bi ostal pri življenju. Ambrožič ima na Kranjskem ženo in otroke. Njegov napadalec ravno ne uteče zasluženej kazni in

bode, ako njegova žrtev umrje, gotovo obesen, kar tudi popolnoma zasluži.

— **Stavka tobačnega delavstva v Budimpešti.** Pri ogrski tobačni akcijski družbi stavkajo vsi delavci in delavke. Začetkoma so stavkali le delavci, a delavke niso hotele stavkati. Čakalo je na to kakih 150 delavcev zvečer na delavke, da bi jih spravili s silo v stavkarsko taborišče. A delavke so ušle in se je pričel na to na nekem drugem kraju pretep, v katerega se je vmešala tudi policija, ki so jo na to obsule delavke s kamni. Policija je prišla 6 delavcev in osem delavk, nakar je nastala splošna stavka.

Ljubljanske novice.

Nadvojvoda Leopold Salvator v Ljubljani.

Včeraj ob polu 6. uri zvečer se je pripeljal iz Gradca c. kr. visokost, nadvojvoda Leopold Salvator, generalni artiljerijski inšpektor, da inšpicira tukajšnje artiljerijsko posadko. Za logement je bil določen hotel »Union«, vsled česar se je vodstvo hotela trudilo, da kolikor mogoče častno sprejme visokega gosta. Vhod, vestibul in stopnišče so v to svrhu bogato dekorirali s zelenim cvetjem in preprogami, na kupoli hotela pa se je razobesila cesarska zastava. Ker je nadvojvoda odklonil vsak javni sprejem na kolodvoru, pozdravil ga je pri vходу hotela »Union«, kjer se je zbrala množica radovednega občinstva, ravnatelj hotela gosp. Granigg ter vodil nadvojvoda v vestibul, kjer sta se mu javila poveljnik artiljerijskega polka, polkovnik Kziwanek in vojaški oskrbnik. Po danih dispozicijah za vojaške vaje podal se je nadvojvoda v elegantno opremljeno apartement salone, kjer ga je pozdravila gospa Granigg kot hišna gospodinja omenjujoča, da je on prvi, ki je počastil iz cesarske hiše hotel »Union«. Kmalu potem podal se je visoki cesarski član v spremstvu svojega adjutanta polkovnika Weignerja peš na ljubljanski grad, šel na stolp in si natančno ogledal Ljubljano in njeno okolico.

Zvečer ob osmi uri se je vršil garnizijski večer v veliki dvorani hotela »Union«, kjer so se zbrali vsi častniki celotne garnizije. Tudi nadvojvoda je počastil s svojim obiskom to slavnost, pri kateri je svirala cela vojaška godba.

Nadvojvoda Leopold Salvator je najstarejši sin Karol Salvatorja in je v 44. letu. Porochen je z nadvojvodinjo Blanko, hčerko španskega vojvode Don Carlosa Burbonskega. Nadvojvoda Leopold Salvator je izmed najbolj priljubljenih in eden najbolj popularnih članov cesarske rodbine. Vsi graški listi so polni navdušenja za ljubeznivega gosta, ki si pridobi povsod, kamor se pokaže in pride, takoj srca vseh.

Tudi nam Slovencem je znan nadvojvoda iz časa njegovega bivanja v Zagrebu. Služil je tam kot polkovnik in pozneje kot brigadir ter si pridobil simpatije in ljubezen hrvaškega naroda s svojo veliko prijaznostjo in skromnostjo. Prisostvoval je v Zagrebu s svojo rodbino mnogokrat narodnim slavnostim in znano je bilo, da govore njegovi otroci hrvatsko.

Nadvojvoda Leopold Salvator ostane tri dni v Ljubljani. Pri njegovem prihodu pozdravljamo ga tudi mi, ključ mu: Bog ga živi na zemlji slovenski v beli Ljubljani.

Ij **Blagoslov temeljnega kamna** pri novi stavbi. »Katoliške tiskarne« se vrši jutri dopoldne.

Ij **Samoslovenski napisi v Ljubljani.** Z ozirom na sklepe mariborskega in celjskega občinskega sveta, ki sta sklenila, da mora ondi izginiti vsak zaseben slovenski napis, ki sega v ozračje nad mestnim svetom, kroži po Ljubljani petičija na ljubljanski občinski svet s pozivom, da naj občinski svet takoj stori vse korake, da se odstranijo vsi dvojezični napisi po mestnih hišah in na uličnih tablah ter se nadomestijo s samo-slovenskimi.

Ij **Poizkušeni samoumor.** Danes dopoldne se je zastrupil v Spodnji Šiški štev. 29 trgovski potnik bivši zavarovalni agent Josip Zupan. Zastrupil se je z žvepljenkami. Prepeljali so ga v bolnico, kjer bo kmalu okreval.

Ij **Mlad pes** se je izgubil. Dobi se ga pri pazniku Butari na stavbišču »Katoliškega tiskovnega društva.«

Ij **Stavka mizarjev v Ljubljani.** Gospoda Petrin in Rojina sta toliko ugodila delavskim zahtevam, da so šli danes zjutraj pri g. Rojini mizarji na delo, pri g. Petrinu pa so začeli delati danes dopoldne, pri ostalih gospodih podjetnikih se stavka še vedno nadaljuje.

Ij **Gospod Julij Betetto** zapusti, kakor čujemo, slovensko gledališče v Ljubljani.

Ij **Roparski napad ali samoumor?** Natak- kar Jožef Kloiber, o katerem smo poročali, da je trdil, da je bil napaden in oropan, je sedaj priznal, da se je hotel sam usmrtiti. Pred ted-

nom je bil Kloiber še v službi v Francovih varih in ker mu je baje očital gospodar da preslabo streže, je nenadoma popustil službo in se odpeljal v Heb, od tam v Marienbad, potem na Rung, kjer je kupil samokres. Na to si je kupil vozni list do Trsta. Peljal se pa ni tja, ampak je izstopil iz vlaka pri prvi postaji od Ljubljane, (menda Preserje) in potem taval po polju tako dolgo, da je prišel do Čel- lesnika, ki ga je prepeljal čez Ljubljano. Površnik je potem vrgel sam od sebe in od- dal iz samokresa tri strele v neko drevo, dva pa v svojo glavo. Ker ni imel več nobene pa- trone, je vrgel proč še samokres in sklenil, da skoči v vodo. Ko je pa prišel do Ljublja- nice, ga je neki notranji nagon odvrnil, da ni izvršil svojega sklepa, ampak je poklical zopet Čel- lesnika da ga prepelje in ker mu je bilo slabo ga je potem Čel- lesnik peljal s čolnom v Ljubljano. Tako je izpovedal sedaj Kloiber sam v bolnišnici, ki je pri popolni zavesti in dostavil, da se je nekoč v neki zmedenosti odpeljal celo v Pariz.

Ij **Najden utopljenec.** Danes dopoldne je našel v Ljubljani, v obližju, kjer se steka v njo Mali graben nadporočnik 27. pešpolka g. Gustav pl. Szabo fotografskega pomočnika Karola Ditricha, ki je v nedeljo tam utonil in ga s pomočjo dveh vojakov potegnil iz vode. Truplo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Kri- štofu.

Ij **Z Bambergove zgradbe** je padel danes g. Gustav Tönnies in se lahko poškodoval.

Ij **Žepne ure** sta prodajala včeraj na Do- lenjski cesti neka ženska in neki moški. Ker se pa nista mogla izkazati, kje sta te ure dobila, ju je policija aretovala.

Štajerske novice.

š **Poročil** se je preteklo nedeljo štajerski deželni poslanec Henrik Wastian s Cecilijo Küster.

š **Umrla** sta v Mariboru bivši odvetnik dr. Jean Orosel, oče odvetnika in moribor- skega občinskega svetnika dr. Oskarja Oro- sta, star 72 let in pa 64-letni nadučitelj v po- koju Franc Böcheim.

š **Žaga mu je prerezala trebuh.** V deželno bolnišnico v Slovenjem Gradcu so pripeljali 10-letnega sinčka žagaria Jožefa Zaveršnika. Sinček je stikal na žagi, a mu je izpodletelo in je padel na žago, ki mu je prerezala trebuh tako, da gledajo čreva vun. Upajo, da dečka rešijo.

DEŽELNI ZBORI.

Dunaj, 9. julija. Od krščansko-socialne strani se poroča, da bo vlada sklicala dežel- ne zbornice v jeseni pred otvoritvijo državnega zbora na tritedensko zasedanje.

Telefonska in brzojavna poročila.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 10. julija. Zbornica nadaljuje prvo branje proračunskega provizorija. Po- slanec Stölzel je izjavil, da bodo nemški nacij- onalci glasovali za proračunski provizorij, ker sta dva Nemca ministra. Adler je izjavil, da bodo soc. demokratje za tako spremem- bo poslovnika, ki bi olajšal delo, vsako iz- premembo iz kakega drugega vzroka bodo pa preperečili.

Dunaj, 10. julija. Čehi radikalci izjav- ljajo, da prično takoj z obstrukcijo, ako se ne ugodij njihovim zahtevam v jezikovnem vpra- šanju. Pripravljenih imajo že 51 predlogov.

Dunaj, 10. julija. Deputacija rusofilskih dijakov je prišla danes v zbornico in je izro- čila poslancu Makarovu šopek. Prosila je ra- zne slovanske poslance za podporo, da se ru- ščina proglasi v Bukovini kot deželni jezik. Češki poslanci ne odobravajo včerajšnjega nastopa Začkovega. Koncem današnje seje bo dugi rusofilski poslanec v tej zadevi v ruščini in nemščini interpeliral predsednika.

VELIK GLEDALIŠKI POŽAR.

Marzije, 10. julija. Listi poročajo iz Sankonga pri Kantonu da je ondi med pred- stavo pričelo goreti gledališče. 500 ljudi je zgorelo, več sto oseb je težko ranjenih.

ČRNOGORSKA SKUPŠČINA RAZPUŠČENA.

Cetinje, 10. julija. Črnogorska skup- ščina je razpuščena. Nove volitve bodo 31. oktobra, nova zbornica se pa snide 21. no- vembra.

ITALIJANSKA KRALJICA.

Rim, 10. julija. »Messaggero« poroča, da italijanska kraljica pričakuje meseca ok- tobra veselega dogodka.

RUSKI CAR IN NEMŠKI CESAR.

Berolin, 10. julija. »Morgenpost« po- roča, da se v kratkem snideta nemški cesar in ruski car.

AMERIKA IN JAPONSKA.

New York, 10. julija. Mornariški taj- nik severno-ameriških združenih držav Met- calf se poda na otok Hawai, da nadzoruje odnotne utrube. Zahtevali se bodo novi kre-

diti za mornarico. Na Filipinih gradi Amerika veliko opirališče za brodovje. Mornariški ča- stniki so prepričani, da pride v kratkem do vojske.

Berolin, 10. julija. Japonska morna- riška uprava je naročila pri Kruppu nove to- pove.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 806'2 m, srednji zračni tlak 736'0 mm

Lra	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm	Tempe- ratura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
9	9. zvoč.	738 5	16 0	sr. jvzh.	pol. obl.	
10	7. zjutr.	740 2	14 0	sr. jug	jasno	1 7
10	2. pop.	739 2	24 5	"	"	

Srednja včerašnja temo. 16 5°, norm. 19 6°.

1538 1—1

Žalostnega srca naznanjava vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da so najina preljuba mati

Terezija Kogovšek

včeraj, 9. julija, ob 2. uri popoldne v starosti 62. let blaženo zaspali v Gospodu.

Pogreb bo v četrtek, 11. t. m. ob 9. uri dopoldne.

Priporočava jih v pobožno mo- litev in blag spomin.

Ivan Kogovšek, prefekt v za- vodih Sv. Stanislava, **Jakob Ko- govšek** — sinova.

Mesto vsakega obvestila.

Krokar

Pozor! Predno greš spat ali zjutraj ko vstaneš, pij 2—3 šile

Gimpel-

likerja; preprečil oziroma po- zdravil bodeš popolnoma

Mačka.

Glavna zaloga 1540 2—1
Ivan Novak, Ljubljana.
Zaloška cesta 15.

Nova hiša

pripravna za **gostilno** ali **obrt**, stoji poleg okrajne ceste, ki vodi na kolodvor, se pod ugodnimi pogoji **proda** iz proste roke. Zraven spadata tudi 2 obsežni njivi.

Več se izve pri **Kmetij. društvu v Dobropoljah.** 1534 6—1

Učenke

se takoj sprejmejo

modni atelije

Šetinc-Bersin

Wolfove ulice 5.

1532 3—2

Kuverte s firmo,

- - pisma, - -

- račune itd. -

izvršuje natančno po

: naročilu :

: Katoliška :

: tiskarna :

v Ljubljani.

Dober organist

ki je zmožen prevzeti tudi **tajništvo posojilnice** se išče za večji kraj v Dal- maciji. Plača po dogovoru. Pripomniti je, da so s to službo združeni lepi postranski dohodki. 1518 3—2

Prosilci naj se oglašajo pismeno ali ustmeno pri **uprav. »Slovenca«.**

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

Ustanovljena leta 1854.

v Ljubljani, Wolfove ulice štev. 12

Štev. telefona 210.

marčno pivo v sodcih in steklenicah.

Japonska se pripravlja na vojsko.

Državnikom raznih držav ni skrito, da se Japonska pripravlja za mrzlično naglico na novo vojsko. Le to še ni znano, s kom da nameravajo pričeti Japonci krvavi ples. Japonci se boje Američani, Angleži in pa Rusi. Američani so že poslali večino svojega vojnega brodoma v Tih ocean. Seveda zatrijejo ameriški vladni krogi, da ne nameravajo ničesar proti Japonski. No, znano je, da ni dosti verjeti takim diplomatskim izgovorom. Znano je pa tudi, da so Japoncem zelo všeč Filipinski otoki, ki leže ne daleč od Japonske in ki so jih priborili Američani od Špancev. A tudi Angleži se ne čutijo tako varne pred svojim japonskim zaveznikom kakor bi kdo mislil. To dokazuje knjižica »The Unveiled East«, »Nepopačeni Vzhod«, ki izvaja: Japonci se pripravljajo za mrzlično naglico. Lani je poskočil japonski proračun za armado od 52 milijonov na 111 milijonov jenov, izdatke za mornarico so pa povišali od 40 na 82 milijonov jenov. Komaj so izpustili na morje okopno fregato »Satzumo«, ki je močnejša, kakor največja angleška vojna ladija »Dreadnought« že graje Japonci novo velikansko vojno ladjo »Aki«, ki prekaša glede velikosti vse, kar se je dozdaj gradilo vojnih ladij. Zato pa vprašujejo Angleži, proti kateremu nasprotniku na morju se Japonci oborožujejo. Le Angleška je močna na morju dovolj, da pride glede na te priprave v poštev. In pisatelj naglašja: Naša zveza z Japonsko obstoji le na papirju. Dejansko smo pa z Japonci v neizprosni trgovski in gospodarski boju na celih črti. Izpodbirajo so Japonci že šest angleških parobrodovnih črt v Tihem oceanu in sedma angleška parobrodna črta je prisiljena, da likvidira. Zdej mečejo Japonci svoje poglede na angleško indijsko posest. V japonskem državnem zboru je izjavil neki voditelj večine odkrito: »Japonsko ljudstvo želi, da zasede Indija med svobodnimi in neodvisnimi azijskimi državami prej ko mogoče ono mesto ki pripada Indiji.« Bolj odkrito skoraj da ni mogoče govoriti. Najbolj se pa boje vojske z Japonci Rusi, kar smo že omenjali. Japonci bi radi Rusom vzeli sploh vse morskobrežje ob vzhodni Aziji in iztrgali Zahodno Sibirijo. Za belo pleme niso kdosi gavedi kako ugodna poročila, ki dohajajo z Daljnega Vzhoda o načrtih »rumenega plemena«, ki si hoče po Japoncih priboriti vodilno vlogo v svetovni politiki.

Kralj in vratarjeva hči.

O tem se nam sedaj še poroča: Preteklo je približno eno leto, ko so trdili časopisi z vsvo odločnostjo, da se je belgijski kralj Leopold Drugi morganično oženil. Ni pa bilo javno, če se je poročil belgijski kralj zgolj cerkveno in če je sklenil tudi civilno zakonsko pogodbo. Po londonskih poročilih se takrat ni sklenila tudi civilna pogodba in se leta sklene sedaj. Trdi se, da to poročilo ni verjetno. Kralj Leopold II. je prevzel in ve, da bi povzročil tak korak velike komplikacije. S kraljevim korakom bi ne bili zadovoljni katoličani in tudi ne soc. demokrati. Ostro obsojajo soc. demokrati že precej časa sem zasebno kraljevo življenje. So, ki sodo, da se hoče kralj drugič oženiti, da tako ponagaja svojima hčerama pred vsem grafici Lonyay, bivši soprogi avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa Stefani in pa princezini Lujizi Koburski.

Kraljevo ljubavno razmerje z baronico Vaughan je že dolgo časa javna tajnost. Vaughanova pripada priprostemu meščanstvu in jo je povišal v baronski stan kralj. Leopold II. je kupil Vaughanovi na Kap Martinu vilo. Belgijska javnost je jako razburjena nad kraljevim razmerjem z baronico Vaughan. Vzrok nista ne kralj in tudi ne baronica, marveč baroničen brat ki je postopal s prebivalci v Laekenu nasilno. Nekega dne je bil jako surov z nekim policistom ki ga je zapisal ker je »gospod baron« jako hitro vozil. Policija mu je poslala povabilo a pri tem so doglali, da policijsko baron ni naznanjen, dasi ga pozna v Laekenu vsak otrok.

Velike tudi politične važnosti je vprašanje če je belgijski kralj poročen z baronico Vaughan cerkveno ali pa civilno pravno. Cerkevni zakon namreč nima v Belgiji pravnih posledic. Ako se pa kralj poroči z Vaughanovo tudi civilno, postane njegov zakon veljaven v polni meri. Belgijska ustava namreč ne pozna morganičnega zakona kraljevega pa članov vladarske rodbine. Za člane vladarske rodbine velja le določilo, da pritrdi zakonu kralj. Če kralj ne ugovarja zakonu z osebo, ki ni visokega stanu, je tak zakon veljaven in dobi žena knežji naslov in vse knežje pravice. O kraljevem zakonu ni nikakih določil. Oženi se kakor hoče in njegova žena postane belgijska kraljica, dasi pripada najnižjim stanovom.

Belgijska kraljica lahko postane vratarjeva hči, sedanja baronica Vaughan. Stvar je važna, ker ima ž njo kralj Leopold II. sina in sicer je bil rojen 17. novembra 1905, drugi pa trde, da 8. februarja 1906. »Peuple« je pisal svoj čas, da v krstnem listu ni navedeno očetovo ime in da se navaja v njem, da oče ni znan. Dozdaj so sodili, da se hoče kralj Leopold II. izogniti posledici in da se zato ni poročil z Vaughanovo tudi civilno, ker želi, da mu sledi na prestolu njegov nečak princ Albert. A londonsko poročilo trdi nasprotno. Ni izključeno, da dela baronica Vaughan na to, da postane njen sin belgijski kralj, naslednik Leopoldov.

Kralj Leopold je star zdaj 72 let in je sin belgijskega kralja Leopolda I. Rojen je bil 9.

aprila 1835 v Bruselju. Belgijski kralj je postal 10. decembra 1865.

Izpred sodišča.

Nasprotje med fanti. Dne 24. aprila t. l. popoldne sta bila fanta Janez in France Habjan iz Sele v gostilni na Gaštajnu. Ko sta zapustila gostilno, trčila sta na fante iz Stražišča. Vnel se je takoj tepež tekem katerega je zidarski pomočnik Janez Rozman z odprtim nožem skočil nad Franceta Habjana in ga ž njim toliko časa obdelaval, dokler ni Habjan stekel. Zadel je med več lahkimi, tudi eno težko poškodbo. Rozman bo pa zato sedel 3 mesece v težki ječi.

Na naboru z revolverjem streljal. Dne 22. aprila t. l. je bil v Tržiču vojaški nabor. Na glavnem trgu, blizu cerkve sv. Andreja začeli so se vinjeni fantje prepirati. Fantje Mežek, Primožič in Kramar so hoteli Janezu Strnišu črevlarskemu pomočniku iz Tržiča in fantu Kosu peresa raz klobukov iztrgati. Naenkrat je skočil Steniša na stran, potegnil iz žepa nabit revolver in sprožil v Podržaja ter ga zadel v desno podlatti nato pa zbežal. Jakob Mežek je stekel za njim, na kar se je Strniša obrnil in drugič streljal na preganjalca ter ga zadel v desno nogo. Obdolženec se je zagovarjal, da je to storil v silobranu. Za kazen se mu je prisodilo 6 tednov zopora in mu zaplenilo orožje.

Mladi tat. Silvester Zajc 17 let stari delavec iz Dola, je vzlic svoji mladosti navihant. Bil je zaradi tega delikta že večkrat kaznovan, ter stavljen pod policijsko nadzornjajo. Za bivanje mu je bil določen kraj Dol. V noči 13. majnika t. l. je pa vlomil v prodajalno Matija Kosem v Dolu in izmaknil čez 100 kron gotovine. S tem denarjem jo je krenil proti Trstu, a je bil v Ljubljani zasačen in aretovan. Obsojen je bil na eno leto težke ječe po prestani kazni se pa bode oddal v pobliževalnico.

Pobegli prisiljenec. Že večkrat kaznovani tukajšnji prisiljenec Matija Toplič je pobegnil od dela, pri tem pa pobral dvema zidarskima delavcema obleko, v katero se je opravi. Na to je od hiše do hiše beračil, ker so ga dne 25. maja t. l. orožniki pri Vodichah zasačili. Tem je trdil, da se piše France Tuh, nato pa je to trditve spremenil, češ, da mu je ime Janez Jožef. Toplič kateri je svoje dejanje odkrito priznal, obsojen je bil na 15 mesecev težke ječe.

Cerkveni letopis.

Gospod knezoškoof v Sv. Križu pri Kostanjevci. K blagoslovljenju vogelnega kamna se je pripeljal prevz. g. knezoškoof v sredo popoldan. Sprejet je bil od domače duhovščine, od občinskega odbora in od ljudstva, kolikor se ga je moglo zbrati na delavni dan. Gosp. župan je Prevziščenega pozdravil v imenu občine, povdarjajoč veselje vseh občanov, da imajo čast pozdraviti svojega nadpastirja v svoji sredi. Tudi na zunaj se je pokazalo, da se ljudstvo zaveda važnosti začetka nove cerkve in da se veseli prihoda svojega škofa, ker zaveze so bile razobešene vse, kolikor jih imajo posestniki, in pri vohodu v vas se je bliščal napis: Srčno udani pozdrav svojemu nadpastirju. Blagoslovljenje samo se je vršilo ob navzočnosti 24 duhovnov in številnega ljudstva pri jako lepem vremenu. Splošno se je izrekala lepota nove cerkve in želja, da bi se še drugi 54 m visok zvonik postavil.

Po svetu.

Velik požar tekstilne tvornice Viljema Reinerja v Zagrebu. Preteklo sredo ob pol 1. uri popoldne je začela goreti tekstilna tvornica Viljema Reinerja. Ogenj je opazil vratar tvornice za papir. Videl je kako je skozi cev za ventilacijo prihajal dim. Skočil je čez cesto v tekstilno tvornico in je alarmiral prisotno osebje, ki je bilo čez poldan tamkaj. Bila je nevihta in ni bilo mogoče telefonično obvestiti ognjegasc. Prvi so prihiteli na pomoč železničarji-ognjegasci iz državnega kolodvora, ki so obvarovali del za stroje, ter izpustil iz njih paro, da bi ne bilo kake eksplozije. Ko je došla vest o požaru na ognjegasno postajo, je bil že velik del tvornice v ognju. Ko so gasili, je padel neki strojnik skozi strop v plamen, a se je rešil. Škoda je velika. Tvornica je bila zavarovana pri treh zavarovalnicah.

Ponesrečen umor 60letne starke. V Parizu Rue Delakorde 34 stanuje v drugem nadstropju 60letna staraka gospa de Parmentier. Stara gospa je živela čisto ločena od sveta in je bila zelo bogata. V strahu pred tatovi je imela skrite vrednostne papirje in denar v pianinu. To je bilo znano samo nekaterim njenim intimnim osebam. Preteklo sredo ob 3. uri popoldne je prišla k njej neka dama, ki je ponudila starki neko vilo v najem za poletno bivanje. Naenkrat potegne neznanca iz žepa revolver ter ga nameri starki v glavo, rekoč: »Ne gre se za nobeno vilo, jaz sem nesrečnica, ki stradam s svojimi otroci, daj mi denar, če nočeš umreti.« Gospa de Parmentier ji v strahu da svojo denarnico. Neznanka pa se je vrgla na starko, porinila jo na zofo, bila z revolverjem in ročajem po glavi in jo davila dokler ni pol mrtva padla na tla. Nato je poiskala neznanca v kuhinji nož in vilice ter s tem orodjem odprla pianino. Ker se je staraka med tem predramila, je planila še enkrat na njo ter bila po njej. Potem je vzela 12.000 frankov v bankovcih iz pianina ter je hotela oditi. Tretjič se je predramila starka in začela vpiti na pomoč. Zopet se je vrgla tujka na njo, toda hlinila se je mrtvo in tako je odšla smrti. Nato je tujka hitro odšla. Gospa de Par-

mentier se je pozneje splazila na prag stanovanja in alarmirala hišo. Bila je grozno zbita. Črepijo je imela na več krajih prebito. Četudi je bila smrtno-nevarno ranjena, je vendar še mogla opisati napad. Tujki so morale biti znane njene navade. Policija ji je menda že na sledu.

Iz bolgarskega narodnega gledališča. Poslednja številka bolgarskega »Državnega Vestnika«, prinaša predpise za upravo narodnega gledališča v Sofiji. Po teh predpisih dode avtorji za originalne bolgarske drame honorar od 250 levov za polo, a ta honorar ne sme prekoračiti vsoto 1000 levov. Za prevode plača se honorar 40 levov za polo, skupni honorar ne sme prekoračiti 250 levov. Za prevod v vezani besedi plača se honorar 70 levov za polo, honorar ne sme prekoračiti vsoto 400 levov. Poleg tega dode avtorji originalnih dram 15% bruto dohodka prvih treh predstav in 5% od naslednjih predstav tekem 5 let.

Vzor dunajskega gospodarstva. Od mestnih dunajskih železnic dobi dunajska občina 3.690.470 kron čistega dobička.

Nečloveška četa. V Malevu na Ogrskem so prišli četo, ki je kradla otroke in jih habila. Pohabljeni otroci so morali beračiti in krasti.

Z mesom crknjenih konj je preživljala svoje uslužbenke lastnica neke lvoske pokopališke družbe. Lastnico so zaprli.

Zionistu zas. docentu dr. Mahlerju na praškem vseučilišču je senat prepovedal predavanja ker se boji demonstracij.

Umri je edini meščanski kanonik olomuškega kapitlja dekan dr. Anton Kluy ki je svoj čas vplival da je bil izvoljen za olomuškega nadškofa dr. Kohn.

Hrvaško-ogrski spor.

Stranke.

Budimpešta, 9. julija. Vladni krogi so obveščeni, da so se v hrvaški koaliciji pojavili spori, katerih posledica bo najbrž nova konstelacija strank. Med starčevićansko stranko in stranko prava se vršijo pogajanja, ki naj bi omogočila skupni nastop obeh strank pri volitvah za sabor. Baje se hoče stranka prava s starčevićanci popolnoma združiti in izstopiti iz hrvaško - srbske resolucijske koalicije.

Protesti in izgrede.

Osijek, 9. julija. Tu se bo sklicala izredna občinska seja, da izreče protest proti novemu banu. Isto je storil občinski svet v Bezanju.

Varaždin, 9. julija. Tu je neki brivski pomočnik izkušal odstraniti iz kolodvora mažarski napis. Ker ni ubogal policijskega stražnika, ki ga je pozval, naj neha, ga je policaj s sabljo tako udaril na glavo, da se je onesveščen zgrudil.

Odgoditev sabora. — Položaj med koalicijo.

Zagreb, 9. julija. Odgodenje sabora nikogar ni iznenadilo. Dr. Frank, vodja starčevićanske stranke je izjavil, da bi bilo nujno potrebno, da bi se bil ban v saboru izjavil o svojem programu, drugič pa zato, da bi se bilo slišalo, kaj so hrvaški poslanci v Budimpešti delali in storili. Kajti brez dvoma, se je v Budimpešti med ogrsko vlado in hrvaško koalicijo nekaj za kulisami zvarilo. Kar se tiče Starčevićancev, je brez dvoma, da sedanje vlade ne bodo podpirali, ker stoji na stališču nagodbe, katere pa Starčevićanci a limine zametajo. Supilo je izjavil, da bodo Hrvati in Srbi trdno skupaj držali. Svetozar Pribičević pa meni, da bo ban izkušal svoriti večino iz »narodne stranke«, starčevićancev in hrvaške stranke prava! (Torej je le nekaj rešnice na vesteh iz Budimpešte o novih strankah, dasi čisto drugače, kakor si misli Pribičević). Resolucijska koalicijska se v prvi vrsti opira na Srbe. Te dni bo hrvaška koalicijska sestavila program in se bo odločila, ali bo vztrajala glede na nagodbo z Ogrsko na istem stališču kakor dozdaj ali bo pa zahtevala večje garancije. Na Hrvaškem se torej v koaliciji plete nekaj usodnega. Koliko bodo te strankarske konstelacije koristile narodu, je seveda drugo vprašanje.

Ban.

Zagreb, 9. julija. Ban Rakodeczay nagovarja dr. Šilovića, dr. Spevca in pl. Mihaovića, naj prevzamejo sekcijska načelnštva.

Nova stranka.

Zagreb, 9. julija. Program nove uni-onistične stranke, je skoroda dogotovljen. Nova stranka hoče na podlagi nagodbe pošten sporazum z Ogrsko, enakopravnost hrvaškega jezika in gospodarsko reformo na Hrvaškem.

Hrvaški poslanci gredo jeseni zopet v Budimpešto?

Zagreb, 9. julija. »Obzor« javlja, da bodo hrvaški poslanci v jeseni zopet šli v Budimpešto. Položaj bo v jeseni za ogrsko vlado baje tako slab, da bo Hrvatom lahko, vlado pri proračunski debati vreči.

AVSTRIJA.

V jeseni se pri avstrogrskem poslanstvu v Washingtonu ustanovi mesto mornariškega atašeja. Dozdaj ima Avstrija mornariška atašeja samo v Londonu in Rimu. — Minister za zunanje zadeve, baron Aerenthal, se 14. t. m. poda v Benetke, 15. v Desio, kjer se bo sešel z italijanskim ministrom za zunanje zadeve Tittonijem, 16. pa v Racconiggi, kjer bo obiskal italijanskega kralja. — Novi avstrijski poslanik v Beogradu grof Forgach je izročil kralju Petru poverjeniško listino. — V Krakovu se je vršila demonstracija. Mno-

žica je burno aklamirala bivšemu soc. demokratskemu poslancu Daszynskemu, ki je ravno prišel iz zopora. Napravili so obhod po mestu ter manifestirali za splošno in enako volivno pravico za deželne zборе. Policija je končno zaprla ceste in več ljudi aretirala.

ZAHTEVE BOSANSKIH ODVETNIKOV.

Bosanski odvjetniki so vložili na ministrstvo prošnjo v kateri zahtevajo zastopstvo v komisijah za izkušnje odvjetniških kandidatov in za disciplinarne zadeve, omejitve dopusta sodnikov brez odvjetniškega izpita, dostojno postopanje sodišč in primerno odškodnino. — Odvjetniki zahtevajo nadalje uvedbo notariata v zvezi z odvjetništvom.

MEDNARODNI SHOD STAVCEV.

Pariz, 9. julija. Tu se je danes otvoril mednarodni kongres stavcev. Iz vseh držav je zastopanih 31 delegatov, med njimi dva Francoza, ki zastopata linpol milijona črkostavcev.

RUSIJA.

Ruska vlada je baje sklenila z neko nemško banko v zvezi s francoskimi in angleškimi bankami veliko posojilo. — Ker je neznanec ubil s kamnom 16letnega dečka Vasilja Porada v Lodzu, je prišlo do izgrediv. Ljudje so napadli na ulici lude in jih pretepali. Pogreba dečkovega se je udeležila velika množica. Prišlo je do protijudovskih izgrediv tako da je orožništvo moralo rabiti orožje. — Podčastnik Prokorov je v Odesi ustrelil ravnatelja mednarodne banke, Sauerja, ker se je baje zaničljivo izrazil o armadi. — 9 oseb je napadlo blagajnika železnice Moskva-Kazan. Policija je zločince zasledovala, enega ustrelila, tri pa smrtno-nevarno ranila, štiri zaprla. Roparji so imeli seboj dve bombi, osem samokresov in dve bodali.

RUSKA MORNARICA.

Peterburg. Ministrski svet je mornariškemu ministru dovolil za zgradbo vojnih ladij od l. 1908—1911 proračun 31 milijonov rubljev.

PORTUGALSKA.

Korupcija.

Lisabon, 9. julija. Tu so prišli na sled velikanski korupciji med uradniki. Več diplomatov, ki bi morali zastopati Portugalsko v inozemstvu, biva v Lisabonu, kjer vlečejo plače za svoje »zastopstvo«, obenem pa še druge mastne dobičke od različnih služb v Madridu. Ministrski predsednik, ki je temu prišel na sled, bo vsako leto s tem prihranil državi 25 milijonov.

DELOVANJE RUSKE REAKCIJE.

»Pravi ruski ljudje« pridno delajo in agitirajo zase. Sedaj se bavijo s sledečim vprašanjem: Carjevo brzojavko na predsednika zveze »pravih ruskih ljudi«, Dubrovina, hočejo v zlatih črkah natisniti poleg nje pa zahvalno brzojavka Dubrovina na carja ob priliki razpusitve dume, toda z navadnimi črkami. Ta dokument se mora nahajati v krasnem okviru v vsakem odseku Zveze po celi Rusiji. Vsak dan pošilja Zveza na carja cel kup brzojavk od ruskega ljudstva. Zanimivo je, kako so te udanostne brzojavke postavljene. Ena se na primer glasi: »Tvojo monarhično milost spoštujmo, se ti na kolenih zahvaljujemo za rešitev Rusije, ker si razpusil uporniško dumo. Ti si v srečih svojih pravih podanikov vero v tvoje neomejeno samodržstvo, katerega je druga дума hotela zatreti, utrdil. Blagoslovljeno bodi tvoje ime. Predsednik oddelka Zveze ruskih ljudi v Ungenju: Konstantin Busni.« Car izraža potom svoje pisarne vsem tem ljudem svojo »prisrčno zahvalo«. — Te dni je ministrski predsednik Stolypin izjavil, da ne bo trpel nobene »nepostavne agitacije«, tudi od strani »ruskih ljudi« ne. Vzlic temu »Ruskaja Snamja« ščuva proti tujim elementom v Rusiji.

Iz slovanskega sveta.

sl Praga, Zagreb, Pariz, Belgrad, Cetinje. Iz Prage se nam piše: Dne 3. julija ob 11. uri smo spremili na kolodvor deputacijo zagrebskega mesta z županom dr. Amrušem na čelu. Na željo praškega županstva je spremlil Zagrebčane na kolodvor dr. Jož. Ettl pl. Hvozdimil. Pred odhodom so Hrvatje položili venec pred spomenik Palackega z napisom: »Slobodni i kraljevski glavni grad Zagreb uspomeni na velikog umnika i dičnog vodju českoga naroda.« Zastopnike Pariza je spremlil na kolodvor župan dr. Groš z večjim spremstvom, belgrajskega župana Kosta Glavinica je spremlil dr. Černý v zastopstvu občinskega sveta. Tudi štiri zastopnike črnogorske vlade in Cetinja je spremlil pooblaščenec občinskega sveta. Vsi so ob meji češke zemlje še enkrat brzojavili županu dr. Grošu zadnji pozdrav in zahvalo.

Mestna učiteljica

stanujoča v bližini novega poslopja višje dekliske šole, sprejme za prihodnje šolsko leto

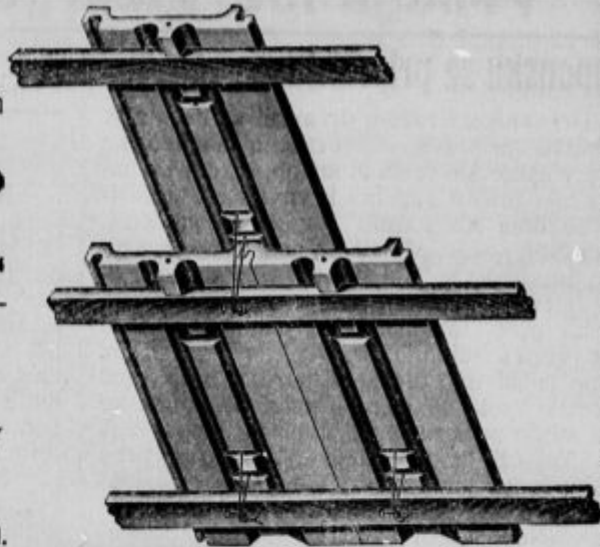
2 deklici

na hrano in stanovanje. — Katera, pove upravnništvo tega lista. 1487 2

F. P. Vidic & Komp., Ljubljana
opekarna in zaloga peči, nudijo vsako poljubno množino patentiranih
zarezanih strešnikov
„Sistem MARZOLA“ (Strangfalzzegel) „Sistem MARZOLA“
Barve: a) rdeči naravno žgani, b) črno impregnirani.
Najličnejše, najcenejše in najpriprostejše strešno kritje.
Vsak strešnik se zamore **na late pribiti ali pa z žico privezati**, kar je gotovo velike važnosti za kraje, ki trpe po močnem vetru in burji.
Vzorce in prospekte pošljemo na željo brezplačno.
Sprejmejo se zastopniki. Takojšnja in najzanesljivejša postrežba. Sprejmejo se zastopniki.

426 40-38

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana - - - Starl trg šte. 10

Priporočajo svojo
trgovino
s klobuki
in čevlji

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene

**Kupujte
narodni kolek!**

Stettin, 7. junija 1907.
Falkenwalderstr. 23/1.

Gospodu 1459 10-3

Gabrijelu Piccoli
lekarju v Ljubljani.

Vaša tinktura za želodec je pri meni zelo dobro učinkovala in čutim prijetno dolžnost izreči Vam iz hvaležnosti svoje priznanje in Vašo želodčno tinkturo pougod priporočati.

Velespoštovanjem

Gospa Klara Bierer.

Razpis.

1483 3-2

Za zgradbo vodovoda v vasi PETELINJE, občina Sv. Peter, politični okraj Postojna, na 24.900 K proračunjena dela in dobave se bodo oddala potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela zapopadajoče ponudbe z napovedbo popusta ali doplačila v odstotkih na enotne cene proračuna naj se predložijo

do 16. julija t. l. ob 12. opoldne podpis. županstvu.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za jedno krono, doposlati je zapečatene z napisom:

„Ponudba za prevzete gradbe vodovoda v Petelinjah.“

Ponudbi mora biti dodana izrečna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarno varnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Podpisano županstvo si izrečno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo. Končna odobritev oddaje je pridržana deželnemu odboru kranjskemu.

Načrti, proračun in stavbni pogoji so na ogled v občinski pisarni.

Županstvo Sv. Peter, dne 1. julija 1907.

C. kr. oblastveno potrjeno 20 104 44
učilišče za krojno risanje

Franja Jesih

Ljubljana, Starl trg št. 28.

● Dobi se tudi kraj po životni meri. ●

Zahtevajte „Slovenca“ v vseh gostilnah! — Zahtevajte „Slovenca“ na kolodvorih!

**Mlad podobarski
in pozlatarski
pomočnik**

ki je zmožen samostojno delati, se sprejme takoj proti primerni plači pri Jan. Gollešu, podobarju in pozlatarju v Celovcu, Paradeisergasse 20. 1510 3-5

C. in kr. dvorni založnik in papežev dvorni založnik

1000 52-7

lekarnar Piccoli, Ljubljana

Dunajska cesta (lekarna pri angelju)

opetovano odlikovan, priporočajo nastopne preizkušene izdelke:

Malinov sirup, najskrbneje prirejen iz aromatičnih gorskih malin, je izredno čist izgasečo pijačo. — Steklenica 1 kg sterilizirana, velja K 1-50, 1/2 kg steklenica K —90, poštni zavoj, neto 3 kg, franko zavojnina in poštnina K 5-60. Razpošilja se tudi v sodčkih po 10, 20, 40 in več kg.

„Bibe“ brezalkoholna pijača iz sadnega soka. Pomešana z vodo da prijetno, žejo gasečo ter redilno in za prebavne organe zdravo pijačo. Steklenica 1 krono.

Železnato vino vsebuje za slabokrvne in nervozne osebe, blede in slabotne otroke lahko prebavljiv železnat izdelek. Ena politerska stekla 2 kroni.

Tinktura za želodec je želodec krepi, tek vzbuja, prebavo in odprtje telesa pospešuje, sredstvo. 1 steklenica 20 vin.

Naročila se točno izvrše proti povzetju.

Prodajalna

z galanterijskim blagom in stanovanjem se odda poceni do 1. avgusta. Primerna je tudi za kako šiviljo, ker je soba svetla in zračna. Več se poizve na Marije Terezije cesti št. 16. 1507 3-3

Št. 2654.

**Parna mlekarna
v Medvodah razpošilja**

četrt mastni (delavski) sir po K --90 1 kg
pol " " " " " 110 " "
celo mastni in trapistovski " " " 160 " "

Zavojnina prosta, po povzetju. 1481 3

Učenec

se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom pri gosp. Franc Sajovicu v Medvodah. 1486 4-3

1496 (3-2)

RAZGLAS.

C. kr. generalno ravnateljstvo tobačne režije na Dunaju je z odlokom z dne 28. maja 1907, št. 8067/VI, dovolilo, da c. kr. tobačna tovarna v Ljubljani napravi sledeče inventarne predmete:

lese za cigare	200 komadov
klopi	20 "
platneni koši	1.400 "
lesene priprave za škropljenje tobaka	424 "
" " " tobakove žile	100 "
stole	50 "
lese za cigarete	1.700 "
kadunje	400 "
steklene stene	1 "

Radi dobave navedenih predmetov se razpisuje **javna konkurenčna razprava.**

Pismene ponudbe, — vsaka pola kolekovanja s kolekom za 1 krono, — opremljene s pobotnico o 10% pri kaki c. kr. blagajni vloženi varščini in na naslovni strani koverta z napisom „Ponudba za dobavo inventarnih predmetov“, vložiti je

najkasneje do 15. julija 1907, do 12. ure opoldne pri c. kr. tobačni tovarni v Ljubljani.

Za vložitev varščine vporabiti je predpisane (tri) sezname, ki se dobijo v c. kr. tobačni tovarni v Ljubljani.

C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani,

dne 27. junija 1907.

Möller, l. r.

**Podružnica
v Spljetu.**

Delniška glavnica:
K 2.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice šte. 2 : : :

obrestuje

vloge na knjižice in v tekočem računu od dne vloge do 4 1/2 %
dne vzdiga po

Rentni davek plača banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev snuje se »Hotelske družbe z omenjeno zavezo Triglav« po kron 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

**Podružnica
v Celovcu.**

Rezervni fond:
K 200.000.